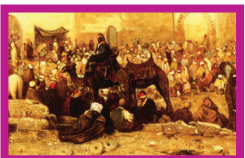

KËSHILLA

Përmbajtja/ Maj 2010 (Nr. 38)

Do të lexoni:

■		Fëmijëria e Profetit Muhammed (s.a.v.s.)	8
■		Pagesa	11
■		Pendimi	30
■		Ëndërra e një burri nga Bagdati	32
■		Dashuri dhe respekt	34

e të tjera...

KËSHILLA

Nr. 38, Maj, 2010
Organ i Fondacionit të Kur'anit

Drejtör:
Prof. Muhammed Reza
HAXH KHEZR

Kryeredaktore:
Liseda RAMAJ

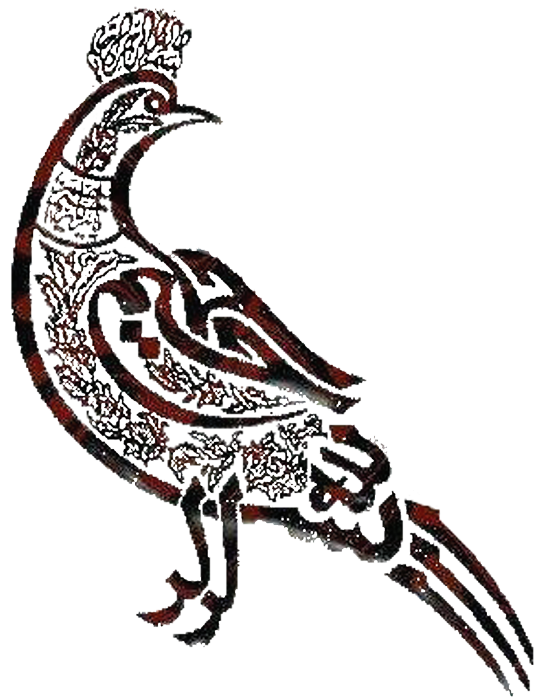
Drejtör artistik:
Vullnet MERJA

Korrektör:
Vjollca FEZA

Design & Layout:
Aurora SHEHU

Bashkëpunuan:
Vullnet MERJA,
Vjollca FEZA,
Sabrie FEZA,
Selim STAFJA,
Majlinda NDRECA,
Jefmir ÇELA etj.

Adresa: Rr. Hoxha Tahsim Nr. 168
Kutia Postare: 8272
Tel & Fax: 00355 04-2 377 311
Tirana – Albania
WebSite: www.fqurani.com
E-mail: f_quran114@yahoo.com

Me emrin e All'Ilahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit

*Një njeri i mençur, dikur, ka thënë:
"Libri është arma e zgjuarsisë së
njeriut."*

*Përqendrimi i njeriut duhet të
jetë, kryesisht, në fitimin e kulturës
nëpërmjet librit; artistik apo shkencor,
roman apo revistë. Gjithmonë,
edukimi i brezave është mbështetur
në dijen dhe vlerën që ka reflektuar "e
shkruara".*

*Dëshira më e madhe e jona është
që ky brez i ri të kërkojë e të kuptojë
rëndësinë e edukimit të tij përmes
leximit; lexim ky, edukativ apo kulturor.
Leximi, përveç se pasuri e mendjes
njerëzore, është interpretim e udhëzim
që duhet vënë në jetë. Duhet thënë
se kur flasim për vlerë të leximit,
kemi parasysh vlerat pozitive që e
çojnë përpara shoqërinë njerëzore.
Kështu ndodh edhe në Kur'an, Librin
e mbarë njerëzimit: "Atyre, të cilëve u
kemi dhënë Librin, e lexojnë ashtu si
është..."*

Kryeredaktorja

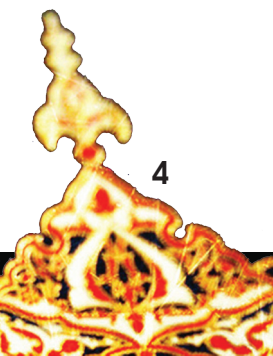
Me emrin e All'lahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit

“All’llahu i Madhëruar thotë: “Libër i begatshëm. Ne ta shpallëm ty këtë, që t’i studiojnë argumentet e tij dhe që të marrin mësim prej tij ata që kanë mend.” (Sure “Sad”, ajeti 29)

Kur’ani famëlartë është Libri më i fundit dhe më i plotë i All’llahut të Madhëruar, i cili ka zbritur për udhëzimin e njerëzve. Kur’ani është në përshtatje me natyrën e njerëzve dhe me logjikën e tyre. Ai është Libri që bëri epokë. Gjatë gjithë shekujve, Kur’ani ka luajtur dhe do të luajë rol të rëndësishëm në edukimin e njerëzve e sidomos të dijetarëve, të cilët ndriçojnë qiellin e banorëve të tokës si yje të pashuar. Historia dëshmon se në çdo kohë që njerëzit në përgjithësi dhe myslimanët në veçanti, i janë drejtuar Kur’anit kanë fituar lumturinë dhe qytetërimin. Po ashtu, historia dëshmon se kur ata u larguan nga Kur’ani ose u mjaftuan vetëm me kuptimet sipërfaqësore të tij, nuk kanë arritur të gjejnë lumturinë dhe qytetërimin e kërkuar.

All’llahu i Madhëruar me mirësinë e Tij nuk i ka lënë njerëzit në asnjë kohë pa udhërrëfyes, që t’i drejtojë njerëzit drejt vlerave të larta e njerëzore. Në çdo kohë, All’llahu i Madhëruar u ka dhënë mundësi disave prej robërve të Tij të ditur e të përkushtuar që të përhapin dijet e pafundme të Kur’anit Famëlartë, dije të cilat i drejtojnë njerëzit kah shpëtimi dhe suksesi. Edhe ne Shqiptarët, e falënderojmë All’llahun Fuqiplotë, i cili na ka bërë prej ndjekësve të Kur’anit dhe për këtë jemi shumë krenarë.

Prof. Mohammad Reza Haj Kheyr

NJERIU

Njeriu - qenia më e përsosur e gjithësisë, i cili është quajtur mëkëmbësi i

All'Ilahut në Tokë e për të cilin, Krijuesi ka vendosur në shërbim të tij çdo gjë. All'Ilahu e ka dalluar nga qeniet e tjera nëpërmjet intelektit. Pra, o njeri mëtoje veten tënde dhe vendos se si duhet të jesh. Mëto o njeri se Krijuesi të ka sjellë ligje e rregulla, të cilat të sigurojnë e të garantojnë përsosurinë, qytetërimin, lumturinë, qetësinë dhe të ardhmen tënde. Mëto o njeri se Krijuesi yt ka sjellë të Dërguar, të cilët i zgjodhi nga mesi yt, me qëllim që të sqarojë ato ligje e rregulla të Krijuesit tënd dhe të të udhëzojë ty në rrugën e drejtë e të shpëtimit.

Por, është për të ardhur keq, se ti o njeri nuk i bindesh plotësisht urdhra vetë Krijuesit dhe nuk i zbaton detyrat e ngarkuara. Si pasojë e këtij mosvlerësimi nga ana jote, sot shohim me qindra

fatkeqësi e tragjedi në mesin e bashkësisë tënde. Atëherë, të drejtohem ty o njeri, si t'i shfarosim këto dukuri negative, që në të njëjtën kohë janë shkatërruese dhe vdekjeprurëse? Përgjigjja është shumë

e thjeshtë. Për këtë, në radhë të parë, kthehu te vetja jote, sepse brenda teje ndodhet "gjykata" e cila do të të orientojë drejt asaj që është më e përsosur dhe kjo gjykatë është ndërgjegjja jote.

E nëse nuk arrin të nxjerrësh përfundimin e duhur për shkak të konfliktit intelektual, atëherë, mëto më thellë dhe drejtohu nga bashkësia jote, sepse në të do të gjesh, patjetër, përkrahës dhe udhëzues. Është detyrë e jotja o njeri, që bashkësia në të cilën ti jeton të jetë e pastër dhe e lumtur. Por, kjo pastërti e kjo lumturi arrihet vetëm duke filluar me ndryshimin e vetes tënde e më pas, të punosh për ndryshimin e të tjerëve dhe të mos presësh që kjo ndreqje të të vijë vetvetiu sepse Krijuesi yt në Librin e Tij Fisnik, Kur'anin, thotë: **"All'illahu nuk e ndryshon gjendjen e një populli,**

derisa ata të ndryshojnë vetveten."

Pra, o njeri, është detyrë që të ndreqim vetveten drejt asaj që është më e mira, sepse me anë të këtij veprimi arrijmë të fitojmë lumturinë individuale, familjare dhe në fund atë shoqërore.

O njeri! Të gjithë jemi dëshmitarë se këto dukuri neveritëse që gjendet në mesin e

një reformim të fuqishëm duke i shfarosur ato dukuri të cilat janë në kundërshtim me *fitran* e (natyrshmëria e lindur) njerëzve. E, ky model dhe reformues është Profeti Muhammed (s.a.v.s.)¹. Historia na tregon se ky veprim, asnjëherë, nuk është ndalur, por ai ka vazhduar, vazhdon dhe do të vazhdojë deri në mbarimin e kësaj jete.

shoqërisë njerëzore e kanë burimin tek ne. Këtë e dëshmon edhe All'Ilahu në Kur'an ku thotë: ***"Për shkak të veprave (të këqija) të njerëzve, janë shfaqur në tokë e në det të këqija (bela, skamje, katastrofa, humbje e bereqetit, etj.)."***

Nëse i hedhim një vështrim historisë njerëzore, do të vërejmë se misioni kryesor i profetëve ka qenë reformimi shoqëror. Këtu shtrohet edhe një pyetje: Si ia arrijnë ata këtij qëllimi? Le të shkojmë pak më tej duke hedhur një vështrim te modeli i përsosur i njerëzimit, i cili me durimin e tij dhe me ndihmën e All'Ilahut arriti të bënte

O njeri! Duhet t'i hedhim një sy historisë së kaluar për të mësuar se si vepruan profetët, e më pas, disa personalitete e udhëheqës në kryerjen e reformimit të shoqërive. Duhet të dimë se reformimi i një shoqërie bëhet me mjete e me metoda të ndryshme dhe më e mira metodë është "urdhërimi në të mira dhe ndalimi nga të këqijat".

¹ (s.a.v.s.) shqipërohet (paqja dhe bekimet e All'Ilahut qofshin mbi të!)

- <Shënim i redaktore.>

Fëmijëria e Profetit MUHAMMED

(S.A.V.S.)

Gustav Le Bon (studiuues francez) shkruan vlerësime interesante për personalitetin e Profetit Muhammed:

- Historianët arabë shkruajnë: "Në kohën kur lindi Prijësi i madh i Islamit, u shfaqën shenja të shumta të mahnitshme. Si shembull ata përmendin: Në kohën kur lindi Ai, toka u dridh, u shua zjarri i shenjtë i zoroastrianëve, djajtë u ndaluan të hynin në qiell prej meteorëve, u thyen katërmbëdhjetë kolona nga veranda e pallatit mbretëror dhe këto qenë shenja të cilat parathonin lajmin e mirë të shkatërrimit të mbretërisë së fuqishme persiane."
- "Profeti Muhammed, në fillim, u ushaye me qumësht nga e ëma, Emine dhe pastaj, sipas zakonit që kanë arabët deri më sot, atë e çuan në një

fis beduinësh në shkretëtirë ku qëndroi deri në moshën tre vjeçare. Gjatë kohës së qëndrimit të tij atje, historianët shkruajnë se njerëzit panë gjëra të jashtëzakonshme që bënte ai..."

- "Kur Profeti e kaloi moshën njëzet vjeç, mori pjesë në luftën që u zhvillua mes fisit të kurejshëve dhe një fisi tjetër duke treguar aty një trimëri të jashtëzakonshme, trimëri dhe meritë e cila rrezatonte më vonë në personalitetin e tij..."

- "Edukata dhe morali e shtuan shumë respektin ndaj tij në mesin e kurejshve. Për këtë arsye kurejshët i vunë atij nofkën "Amin" (besnik). E gjithë kjo sjellje, ndershmëri dhe mirësi e tij, e bënë Hatixhenë që ta pëlqente Atë. Hatixhja ishte një grua e pasur dhe e ve nga Meka, e cila të gjitha punët e saj të tregtisë i la në dorë të Profetit..."

Misioni profetik i Profetit Muhammed (s.a.v.s.)

Gustav Le Bon shkruan:

■ "Profeti Muhammed (s.a.v.s.) deri në moshën dyzet vjeçare nuk foli asnjë fjalë për misionin e tij profetik. Ai, ashtu siç e kishte bërë zakon, shkonte çdo vit të meditoonte në malin Hera (tre milje larg Mekës). Një ditë, pasi ai kishte mbushur moshën dyzet vjeç, me ngjyrë të zbehtë në fytyrë dhe me një gjendje të ndryshuar kthehet tek Hatixhja dhe ashtu siç e shkruajnë historianët arabë, thotë: "Ashtu siç isha duke ecur në malin Hera, dëgjova Xhebrailin, i cili më tha në vesh: **"Lexo, me emrin e Zotit tënd!"** Pastaj, i tha Hatixhesë: "Kjo fjalë është zbulesa hyjnore dhe unë ndiej brenda vetes fuqinë e misionit profetik."

■ "Kërcënimet dhe talljet e popullit të Mekës nuk e tërhoqën atë nga vendimi që kishte marrë, por Profeti u tha mekasve: "Edhe sikur në dorën e djathtë të më vendosni diellin dhe në të majtën hënën, unë nuk do të tërhiqem nga detyra ime."

■ "Muhammedi (s.a.v.s.) qëndroi me dinjitet dhe plot fisnikëri përballë torturave dhe përbuzjeve që i bënë mekasit dhe çdo ditë në saje të mirësisë dhe të dhembshurisë që kishte, atij i shtoheshin ndjekës të rinj."

■ "Dhjetë vjet kaluan në këtë gjendje dhe gjatë këtyre viteve, ai për asnjë çast nuk u tërhoq nga përhapja dhe propagandimi i fesë së Tij".

صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ

Mëshira dhe dashuria

Një ditë Profeti i nderuar (s.a.v.s.) kishte marrë njërin prej fëmijëve të vet mbi prehër dhe po e puthte me dashuri. Në këtë kohë, një burrë prej aristokratëve të periudhës së injorancës shkoi te Profeti (s.a.v.s.) dhe i tha: “Unë kam dhjetë djem dhe deri tani s’kam puthur asnjërin prej tyre, as edhe një herë të vetme...”

Profeti (s.a.v.s.) u shqetësua aq shumë nga këto fjalë, aq sa fytyra e tij u skuq e u ndez flake. Kështu, urdhëroi: “Ai njeri që nuk ka mëshirë për të tjerët, Zoti, po ashtu, nuk do të ketë mëshirë për të.” Profeti (s.a.v.s.), pastaj, shtoi: “E, çfarë të bëj unë nëse Zoti e ka shkullur mëshirën nga zemra jote?!”

Hadith

I Dërguari i Zotit (s.a.v.s.) ka thënë: “Zoti i Madhëruar do që të jeni të drejtë mes fëmijëve tuaj, madje, edhe kur t’i puthni ata.”

Pagesa

Megjithëse Behluli ishte i pari i cili hyri në hamam, shërbyesit nuk i shërbyen. Ai i thirri disa herë: -

Dikush të vijë e të më ndihmojë! Shërbyesit e hamamit thanë: - Ti ke duar vetë!

Behluli u mërzi nga fjalët e tyre. Pasi u la, mori rrobat dhe u drejtua tek i zoti i hamamit për të bërë pagesën. Të zotit të hamamit i dha dhjetë dinar dhe tha: - *Një dinar është pagesa e hamamit dhe nëntë dinar është bakshish për shërbyesit.*

Shërbyesit, kur panë bakshishin që la Behluli, të penduar, thanë: - *Po ta dinim se do të linte kaq shumë bakshish, do t'i kishim shërbyer!*

Javën tjetër, Behluli shkoi përsëri për banjo. Shërbyesit, sapo e panë, e njohën. Të tre shërbyesit u drejtuan drejt tij dhe e ndihmuan atë që të bënte banjo. Secili prej tyre bënte punën e tij duke i shërbyer Behlulit shumë mirë. Njëri i rregullonte flokët, njëri rrobat, ndërsa i treti shkoi

dhe i solli një gotë me lëng frutash të freskët. Kur Behluli u nis drejt të zotit të hamamit, edhe ata i shkuan pas. Behluli nxori një derhem dhe ia dha të zotit të hamamit. Shërbyesit prisnin që të jepte edhe bakshish, por Behluli nuk u dha gjë. Njëri prej tyre tha: - *Javën e shkuar dhe dhjetë dinar, kurse sot një!*

Shërbyesi i dytë tha: - *Ndoshta nuk je i kënaqur nga shërbimi ynë!*

Shërbyesi i tretë tha: - *Ndoshta nuk ke më shumë se një dinar me vetë!*

Behluli nxori qesen me dinar dhe ua tregoi atyre, e tha: - *Kam mjaftueshëm.*

I zoti i hamamit, i cili deri në ato momente nuk po thoshte asgjë, tha: - *Atëherë, cili është shkaku?*

- *Pagesa që bëra sot, ishte për banjon që bëra javën e shkuar, kurse pagesa dhe bakshishin që lash javën e shkuar llogariteni për sot.*

Të gjithë një zëri pyetën: - *Përse!!!*

- *Që pas soti të silleni ashtu si duhet me klientët tuaj.*

INTELEKTI (EL - AKL)

Intelekti është dritë e brendshme me anë të së cilit kuptohen (perceptohen) ato që nuk i kapin shqisat. Ai është dhurata më e madhe e All'Ilahut për robtë e Tij. Me anë të tij, Ai e ka dalluar njeriun nga kafshët. Nëpërmjet intelektit, All'Ilahu e ka nderuar në tokë e në det. Me anë të tij, All'Ilahu e ka bërë njeriun më të përsosur sesa krijesat e tjera. Intelekti (mendja) është argumenti dhe ligjvënësi i brendshëm. Me anë të tij kryhet tekli (detyrimet) në bazat dhe degët e fesë. Me anë të tij, All'Ilahu do t'i shpërblejë dhe do t'i ndëshkojë njerëzit. Më poshtë, po japim disa ajete nga Kur'ani famëlartë dhe disa hadithe që flasin për intelektin.

- “Krijesat më të këqija para All'Ilahut janë ato që janë shurdhe dhe memece (ndaj së vërtetës) e që nuk hanë arsye.” (“Enfal”, 22)
- “Vallë, a nuk kanë udhëtuar ata nëpër botë, që zemrat e tyre të mendojnë dhe veshët të dëgjojnë?” (“Haxhxh”, 46)
- “Ata do të thonë: ‘Sikur të kishim dëgjuar ose menduar, nuk do të ishim midis banorëve të Zjarrit Flakërues!’” (“Mulk”, 10)
- “...Por këtë nuk e kupton tjetërkush, përveç njerëzve të mençur.” (“Bekare”, 269)

- “... Ne ua kemi shpjeguar ajetet (e Kur'anit), nëse jeni njerëz që kuptoni.” (“Ali Imran”, 118)
- “... dhe Atij i përket ndërrimi i ditës dhe i natës. Vallë, a nuk kuptoni?” (“Mu`minun”, 80)
- “...Ai e zbret zemërimin e Tij mbi ata që s'mendojnë”. { “Junus”, 100}
- “...Ti mendon se ata janë të bashkuar, mirëpo, zemrat e tyre janë të përçara, sepse ata janë njerëz që nuk kuptojnë.” (“Hashr”, 14)

HADITHE

Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka thënë: **“All'Ilahu i Madhëruar nuk i ka dhënë robve gjë më të përsosur se mendja. Gjumi i mendimtarit është më i mirë se të qëndruarit zgjuar të xhahilit, të çuarit e mendimtarit është më e mirë se sa të ulurit e xhahilit. Robtë e All'Ilahut i kryejnë adhurimet kur mendohen në to... Mendimtarët janë njerëz të mençur për të cilët All'Ilahu në Kur'an thotë: ‘Askush nuk mendon përveç njerëzve të mençur.’”**

Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka thënë: **“Nuk ka varfëri më të ashpër se sa injoranca e as pasuri më të madhe se sa mendja.”**

M E N D J A

Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka thënë: ***"Nëse ju flasin për një person i cili është në gjendje të mirë, ju shikoni dritën e mendjes së tij, sepse ai do të shpërblehet sipas mendjes së tij."***

Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka thënë: ***"Nëse shikoni një person i cili fal shumë namaz dhe agjëron shpesh, mos i kushtoni vëmendje deri sa të kuptoni të menduarit e atij personi."***

Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka thënë: ***"Ne, të dërguarit e All'Ilahut jemi urdhëruar që t' u flasim njerëzve sipas aftësive të tyre mendore."***

Emrat e bukur të Zotit *El Aziz* Fuqiploti

“Vërtet që Zoti yt është Fuqiplotë, i Gjithëfuqishmi.” (Sure 11, ajeti 66)

All'lahu është Pushtuesi që kurrë nuk pushtohet dhe kurrë nuk dëmtohet, për shkak të fuqisë, lavdisë, forcës dhe krenarisë së Tij. ***“Gjithë ç’është në qiej dhe në tokë e lavdërojnë Atë. Dhe, Ai është i Gjithëfuqishmi, më i Urti Gjithëgjykses.”*** (Sure 59, ajeti 24)

“Lavdi Zotit Tënd, Zotit të Nderimit dhe të Fuqisë! (Ai është i lirë) nga të gjithë çfarë ata i mveshin Atij! Dhe paqja qoftë mbi të Dërguarit! Dhe gjithë lavdërimet dhe falënderimet janë për All'Ilahun, Zotin e gjithësisë.” (Sure 37, ajetet 180-182)

Adhuruesi i devotshëm e di që lavdia fitohet vetëm me nënshtrim ndaj All'Ilahut. ***“Ata të cilët i zgjedhin jobesimtarët për mbrojtës e për miq në vend të besimtarëve, a mos kërkojnë lavdi me ta? Por, padyshim që All'Ilahu i takon gjithë Lavdia.”*** (Sure 4, ajeti 139). ***“Ata thonë: ‘Kur të kthehemi në Medine, padyshim që më i nderuari do ta dëbojë që andej më të ulët. Por, nderimi fuqia dhe lavdia i përkasin All'Ilahut, të Dërguarit të Tij dhe besimtarëve, por hipokritët nuk e dinë.’”*** (Sure 63, ajeti 8)

Ta lusësh All'Ilahun me emrat e Tij më të bukur është një akt i adhurimit. Një beduin njëherë i tha të Dërguarit (paqja dhe bekimet e All'Ilahut qofshin mbi të!): ***“Më mëso të them diçka.”*** I Dërguari (paqja dhe bekimet e All'Ilahut qofshin mbi të!) u përgjigj: ***“Thuaj: ‘Nuk ka Zot përveç All'Ilahut, i Vetëm, i Pashoq. All'Ilahu është më i Madhi; shumë lavdi i qoftë Atij. Zot i botëve qofsh i lavdëruar dhe nuk ka as fuqi e as forcë përveç në All'Ilahun Fuqiplotë, të Gjithëditur (të Urtë).’”*** Beduini tha: ***“Kjo është për Zotin tim. Çka është për mua?”*** I Dërguari (paqja dhe bekimet e All'Ilahut qofshin mbi të!) tha: ***“Thuaj: ‘O All'Ilah, më fal, më mëshiro, më udhëzo dhe më furnizo.’”*** (Muslimi)

“Ata thonë: ‘Kur të kthehemi në Medine, padyshim që më i nderuari do ta dëbojë që andej më të ulët. Por, nderimi fuqia dhe lavdia i përkasin All'Ilahut, të Dërguarit të Tij dhe besimtarëve, por hipokritët nuk e dinë.’” (Sure 63, ajeti 8)

Përkulju vetëm emrit të Zotit!

2 SHOKËT

Nëpërmjet këtij rrëfimi All'Ilahu i Madhëruar në Kur'an na tregon për dy grupe njerëzish, ku del në pah mënyra e tyre e të menduarit dhe e punës.

"E, ti sillu atyre (që kërkuan t'i largosh varfanjakët) si shembul dy njerëz: njërit prej tyre i dhamë dy kopshte (vreshta) nga rrushi dhe ato i rrethuan me hurma, e në mes atyre dukave bimë të tjera."
(Kehf, 32)

Të dy kopshtet jepnin frutat e veta pa munguar prej tyre asgjë, e në mesin e tyre bëmë të rrjedhë një lumë. (Kehf, 33)
Këto ishin mirësitë e All'Ilahut të Madhëruar dhuruar këtyre dy personave, por që nuk vonoi shumë dhe njeri prej tyre i verbuar nga mendjemadhësia i tha shokut të tij:

"Ai kishte edhe pasuri tjetër. E, ai i tha

shokut të vet (që ishte besimtar) duke iu krenuar: - "Unë kam pasuri më shumë se ti dhe kam edhe krah më të fortë!" (Kehf, 34)

Përveç mburrjes ai i tregoi shokut të tij fuqinë dhe nxori në pah dobësinë e shokut të tij, saqë nuk vonoi shumë e kryeneçësia e tij nxori edhe njëherë në pah injorancën e tij ku ai duke vizituar kopshtin e tij bashkë me shokun e tij përdore mburret e thotë:

"Dhe ai hyri në kopshtin e vet (e me besimtarin për dore), po duke qenë dëmtues i vetes (duke mos besuar dhe duke u krenuar) tha: 'Unë nuk mendoj se zhduket kjo kurrë!'" (Kehf, 35)

I dehur nga suksesi i tij e çka ai kishte në duart e tij ai mohoi ringjalljen dhe bëri pasurinë e tij garantues të shpëtimit të tij tek All'Ilahu i Madhëruar:

Dhe nuk besoj se do të ndodhë Kiameti, (Dita e Gjykimit), por nëse bëhet që të kthehem te Zoti im, pa dyshim, do të gjej të ardhme edhe më të mirë se kjo. (Kehf, 36)

Përgjigja e shokut të tij besimtar

Duke pritur e dëgjuar në heshtje besimtari, të cilin e kishte verbuar lavdia e pasuria e i kishte shtuar injorancën, i përgjigjet shokut të tij:

“Atij, shoku (besimtar) i tha duke e polemizuar: “A e mohove Atë që të krijoi ty nga dheu, pastaj nga një pikë uji, pastaj të bëri njeri të plotë?” (Kehf, 37)

Me këto fjalë besimtari i tregoi atij se All’llahu, siç të krijoi ty në etapa, ashtu do të të ringjallë, dhe në se ti mburresh me pasuri e njerëz, unë mburrem me besimin tim në All’llahun e Madhëruar:

“Por për mua, Ai, All’llahu është Zoti im, e Zotit tim unë nuk i bëj shok askënd!” (Kehf, 38)

E kështu, ai, duke e qortuar shokun e tij, shton:

“E pse ti kur hyre në kopshtin tënd nuk the: ‘Ma shaell llah, la kuvvete il-la bil-lah’ (All’llahu çka do, bëhet, s’ka fuqi pa ndihmën e Tij). (Kehf, 39)

Këtu lind pyetja: Fjalët e njerit prej të dyve kryeneçit, mendjemadhës, mburavecit të përmendura në ajetet e mëparshme nuk tregojnë drejtpërdrejt se ai mohonte ekzistencën e All’llahut kur, në të njëjtën kohë, përgjigja e shokut të tij besimtar drejtuar atij tregon se ai po mohonte Krijuesin e Madhëruar! Komentuesit e Kur’anit mbi këtë janë të ndarë në tre grupe:

1- Grupi i parë është i mendimit se ky njeri kryeneç mohoi ringjalljen, e kush mohon ringjalljen mohon Krijuesin, sepse ai ka mohuar fuqinë e All’llahut.

2 – Grupi i dytë është i mendimit është se shkaku i këtij mosbesimi tek ky person ishte pasuria e bollëku që ai zotëronte nga kopshti i tij ku mendoi që ky bollëk,

kurrë, nuk do të kishte fund.

3 Grupi i tretë është i mendimit se ky person ka mohuar Krijuesin edhe pse në fjalët e tij nuk është përmendur drejtpërdrejt por, kuptohet nga përgjigja e shokut të tij besimtar.

“Po unë shpresoj se Zoti im do të më japë edhe më të mirë nga kopshti yt, e këtij tëndit t’i shkaktojë fatkeqësi nga qielli e të gdhijë tokë e lëmuar (e zhveshur). (Kehf, 40)

“Ose të gdhijë uji i saj i shterur, e ti, kurrsesi, nuk mund ta kërlesh atë!” (Kehf, 41)

Me këto fjalë ai i dha të kuptojë shokut të tij se nuk je asgjë para ndëshkimit të All’llahut as ti, as pasuria e as pozita jote në shoqëri.

Fundi tragjik

I zhytur në kryeneçësi, në injorancë ai kurrë, nuk ia vuri veshin këshillave të shokut të tij besimtar, por zhytej më shumë në errësirën e mendjemadhësinë të cilën ai e quante si privilegj e mburrej me pasuri. Por, dënimi që All’llahu i Madhëruar i bëri këtij njeriu kryeneç ishte:

“Dhe vërtet, u shkatërruan frutat e tij e ai filloi të rrahë shuplakët për atë që kishte shpenzuar në të, e ajo ishte rrënuar në kulmet e saj dhe thoshte: ‘O, i mjeri unë, të mos i kisha bërë Zotit tim askënd shok!’” (Kehf, 42)

Këtij njeriu çdo gjë në atë kopësht të begatë iu shkatërrua nga kulmet e saj duke mos i lënë shenjë begatie mbi tokë, e në fatkeqësinë e tij nuk i doli njeri për ndihmë:

“E nuk pati krah, përveç All’llahut të Vërtetë që t’i ndihmojë atij dhe nuk mundi ta pengojë.” (Kehf, 43)

Aty u shua çdo mendjemadhësi e tij ndaj All’llahut të Madhëruar e ndaj shokut të tij besimtar; aty ai pa me sytë e tij katastrofën që kryeneçësia i solli atij; aty ai pa se sa i dobët ishte para fuqisë së All’llahut, Krijuesit të gjithësisë.

Tradita profetike – Hadithi

Hadith quhet tradita profetike e Profetit Muhammed, qoftë fjalë, vepër apo miratimi i ndonjë fjale a veprë nga ana e tij, që e ka thënë ose e ka vepruar dikush në prani të tij, ose dikush para tij, e që nuk bie ndesh me mësimet dhe udhëzimet nga Kur'ani.

Hadith quhet krejt ajo që është rrëfyer për Muhammedin (**s.a.v.s.**) qoftë fjalë, vepër, apo miratim i ndonjë fjale a veprë që është thënë ose është bërë nga dikush në prani të tij ose nga ndonjë paraardhës, e që nuk bie ndesh me normat e Kur'anit.

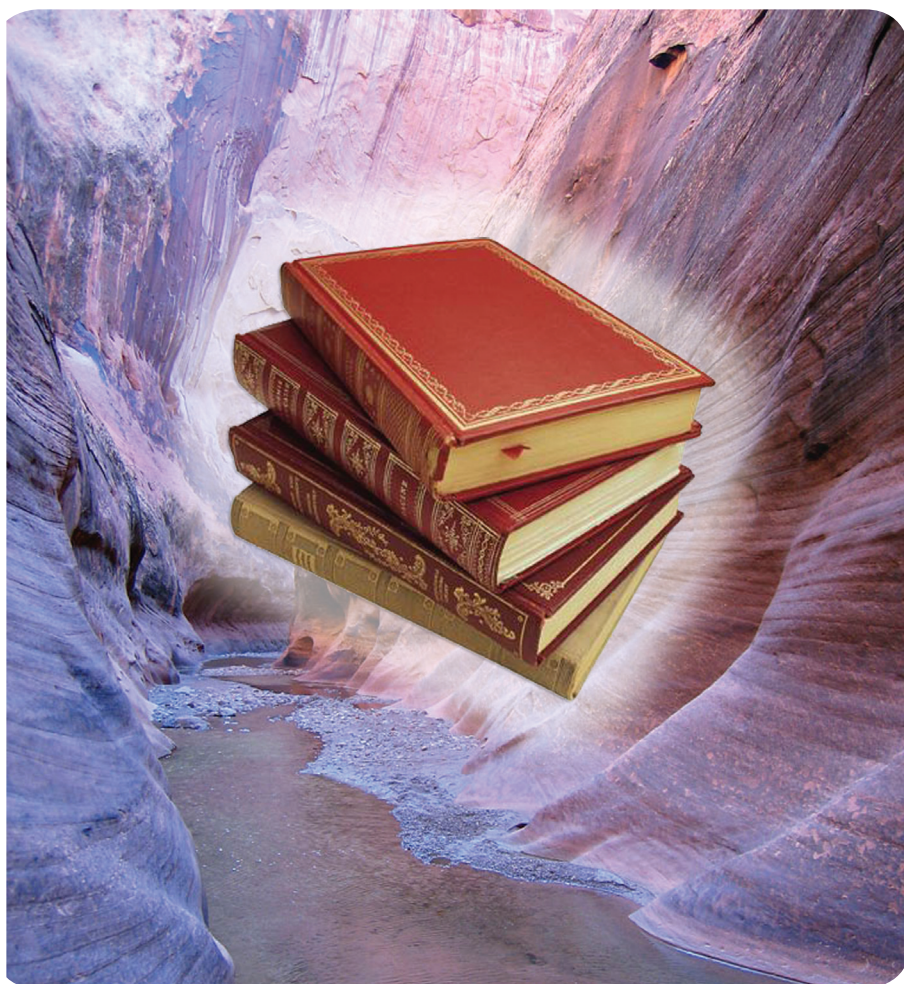
Hadithi konsiderohet si burimi i dytë autentik pas Kur'anit ku mbështeten arabët për të

përcaktuar për ndonjë fjalë se a është e thesarit arab apo jo. Kjo, meqë pas Kur'anit, arabishtja nuk ka njohur ndonjë fjalë që mund të përballlet me hadithin për nga lartësia e nivelit të shprehjes, pastërtia e gjuhës, stili poetik, rregullsia e ndërtimit sintaksor, ndërtimi i fjalive, etj.

Hadithi, fillimisht, ruhej dhe mësohej përmendsh duke u transmetuar gojarisht nga brezi i parë e me radhë sepse vetë Muhammedi nuk e pëlqente shkrimin e tij nga droja se mos përzihej me tekstin e Kur'anit, e pastaj nuk do të mund të dallonin njerëzit se cila pjesë është Kur'an – fjalë hyjnore, e cila pjesë është hadith-fjalë ose vepër profetike. Ai i porosiste shokët e tij që t'i mësonin fjalët e tij dhe t'ua bartnin brezave që do të vinin pas tyre.

Është e njohur porosia e tij me rastin e hytbes - fjalimit të lamtumirës në Arafat më 632 e.r. : "I pranishmi nga ju le t'ia tregojë këto porosi atyre që nuk janë të pranishëm!".

Për një kohë të gjatë, hadithi transmetohej gojarisht nga njëri te tjetri. Si transmetues më të njohur të hadithit numërohen: Ebu Hurejre,

Aisheja, Abdull-Ilah bin Omeri, Abdull-Ilah bin Amri, Ibën Abbasi, Enes bin Maliku, etj. Kështu, bartej nga gjenerata në gjeneratë, deri te gjenerata e dytë pas Profetit.

Shkrimi i hadithit fillon që në kohën e vetë Muhammedit, por këtë gjë ia lejoi vetëm një grupi të vogël njerëzish të cilët nuk e kishin shumë të zhvilluar nxënien përmendsh.

Tregohet për një njeri nga radhët e Ensarëve, i cili iu ankua se nuk mund t'i mbante përmendsh porositë e Muhammedit të cilat ia drejtoi popullit në një rast, e ai e porositi atë që "të ndihmohet me dorën e djathtë" (të shkruajë).

Po ashtu, në një rast i porositi shokët e tij që t'i shkruanin një fjalim të cilin e mbajti para popullit, një Jemenasi i cili nuk mund ta nxinte përmendësh.

Edhe pse kishte raste të veçuara kur ai e lejonte shkrimin e hadithit, ai nuk e lejonte që kjo të përgjithësohej nga droja se mos përzihej me tekstin e Kur'anit.

Përmbledhja e parë e shkruar e hadithit

është ajo e Ibn Shihab Ez-Zuhriut, (vdiq më 123 h.). Pas këtij, regjistrimin e haditheve e vazhduan edhe disa të tjerë duke bërë përmbledhjen dhe klasifikimin e hadithit. Përmbledhjet më të njohura dhe të pranura nga të gjithë dijetarët në mbarë botën islame si të sakta janë gjashtë dhe quhen "të gjashtë koleksionet e sakta". Padyshim, në krye të përmbledhjeve qëndrojnë Buhariu dhe Muslimi. Hadithet e përfshira në këta dy koleksione janë vetëm hadithe të cilat e kanë burimin nga vetë Muhammedi. Kjo është arritur falë kritereve shumë të rrepta që i vunë këta dy dijetarë për ta pranuar një hadith si të saktë.

Pjesë të hadithit kemi të përkthyer edhe në gjuhën shqipe, ku deri tani janë dhjetë vëllime të përmbledhjes së Buhariut me emrin "Sahihul Buhari në gjuhën shqipe". Ka edhe disa përmbledhje të tjera më të vogla të përkthyer, por në ta janë përfshirë kryesisht hadithe për nevoja të përditshme.

Etapat e përhapjes së Fesë Islame

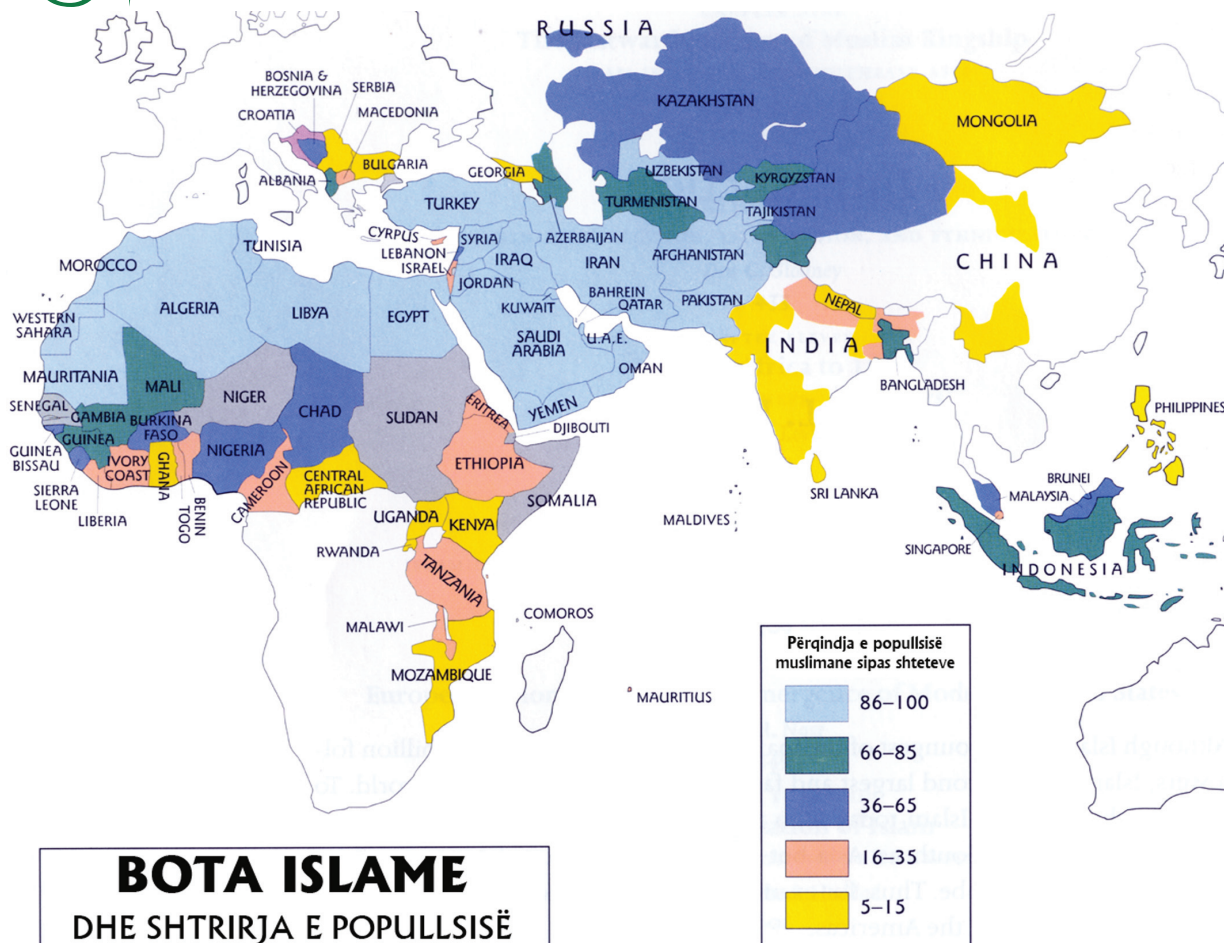

Kohën e thirrjes së Muhammedit (s.a.v.s.) në besimin islam mund ta ndajmë në dy periudha:

1. Periudha e thirrjes në Mekë, periudha mekase e cila zgjati afër 13 vjet.

2. Periudha e thirrjes në Medine, periudha medinase e cila zgjati 10 vjet.

Pastaj, secila prej këtyre dy periudhave ndahet në etapa, kështu që, secila prej tyre ka veçoritë e veta me të cilat dallohet nga tjetra.

Periudha e Mekës ndahet në tri etapa:

1. Etapa e thirrjes në besimin islam fshehurazi.
2. Etapa e thirrjes në besimin islam, haptazi, duke filluar prej vitit të katërt të shpalljes, gjer kah fundi i vitit të 10.
3. Etapa e thirrjes në besimin islam jashtë kufijve të Mekës, e cila fillon kah fundi i vitit të 10 të shpalljes dhe vazhdon gjer në shpërnguljen – Hixhretin për në Medine.

Periudha e Medines, po ashtu, ndahet në tri etapa:

1. Etapa e parë fillon prej arritjes së shpërngulësve mysliman në Medine – Jethrib dhe vazhdon gjer në “Hovin e ri”.
2. Etapa e dytë fillon prej “Hovit të ri” – shkresat (mesazhet) e Muhammedit (**s.a.v.s.**) dërguar mbretërve dhe ministrave, me anë të së cilave i ftonë në besimin e vërtetë islam. Kjo etapë vazhdon gjer në luftën e Hunejn.
3. Etapa e tretë, njëherit edhe e fundit e thirrjes në besim, fillon prej luftës së Hunejn dhe vazhdon gjer në vdekjen e Muhammedit (**s.a.v.s.**).

Në vazhdim do të flasim për etapën e parë dhe të dytë të thirrjes në besimin islam:

E PARA – Thirja në besimin islam në mënyrë të fshehtë

Përmendëm më lart se Muhammedi (**s.a.v.s.**) ftoi në besimin islam në mënyrë të fshehtë, afër tre vjet dhe përmendëm po ashtu emrat e njerëzve, të cilët kishin pranuar fenë islame në atë mënyrë.

Thirja në fenë islame, në fillim të shpalljes u bë fshehurazi, për arsye se, Mekka ishte qendër kryesore e adhurimit të arabëve. Ajo ishte e mbushur plot me idhuj të ndryshëm, të cilët i adhuronin arabët, si ato të Mekës, po ashtu edhe ato jashtë saj. Megjithatë populli ishte i mishëruar në atë adhurim dhe shumë maturi

e vendosmëri për çrënjosjen e tij që të mos mundej askush prej idhujtarëve të ndalonte hovin e fesë islame, njëherit, kërkonte maturi të plotë që banorët e Mekës të largoheshin nga një besim i tillë.

Thirja fshehurazi u dëgjua gati nga të gjithë banorët e Mekës. Muhammed Gazaliu, për këtë gjë, thotë: “Lajmi i kësaj thirreje u përhap kudo në Mekë, por njerëzit nuk i jepnin rëndësi asaj duke menduar se edhe Muhammedi (**s.a.v.s.**) është si ata të cilët flitnin për ekzistencën e Zotit, si Umejje ibn Ebi Salti, Amër ibn Nufejl etj.”.

E DYTË – Thirja në besimin islam haptazi

Pas tri vjetëve të thirrjes fshehurazi, All’llahu i Madhëruar e urdhëroi Muhammedin (**s.a.v.s.**) që të fillonte të thërriste haptazi, duke iu drejtuar atij me këtë ajet: “Thirr haptazi në atë që je i urdhëruar (prej All’llahut), mos shiko çka thonë idhujtarët.”.

All’llahu i Madhëruar, së pari, Muhammedin (**s.a.v.s.**) e urdhëroi që t’i tërhiqte vërejtjen, familjes së të afërmeve, duke i thënë: “Tërhiqja vërejtjen familjes tënde të afërt.”

Muhammedi (**s.a.v.s.**), vërtet, ua tërhoqi vërejtjen duke u thënë – se ata si familja më e afërt e tij kanë përparësi më shumë se të tjerët që ta dëgjojnë dhe t’i përgjigjen ftesës së tij.

Disa prej tyre iu përgjigjen butësisht duke i thënë: “Ne do të të përkrahim ty, por do të mbesim prap në fenë tonë të mëparshme të babait tonë, Abdul Muralibit”. Në këtë mënyrë u shprehën të gjithë përveç Ebu Lehebit, armikut të All’llahut të Madhëruar, i cili u shpreh brutalisht ndaj djalit të vëllait të tij, Muhammedit (**s.a.v.s.**).

Pasi që Muhammedi (**s.a.v.s.**) e mori në mbrojtje Ebu Talibin, ai doli në kodrën Safa dhe thirri: “O kurejsh”, - e kurejshët kur e dëgjuan se thërrret Muhammedi (**s.a.v.s.**) u tubuan të gjithë rreth tij për të dëgjuar se çka do t’u thoshte ai. Atëherë, Muhammedi (**s.a.v.s.**) u

tha: "Çka mendoni sikur t'u them se një grup kalorësish, dëshirojnë t'u kërcënohen juve, a do të më besoni? Të pranishmit iu përgjigjën: "Po, sepse ti kurr nuk je paditur për rrenë."

Pas kësaj përgjigjeje të mirë, Muhammedi **(s.a.v.s.)** iu drejtua atyre: "O bijt e Abdul Menafit, o bijt e Abdul Mutalibit, o bijt e Zehrasë" dhe kështu me radhë i numëroi disa familje dhe shtoi: "All'lahu Mëshirëplotë më ka urdhëruar mua që t'u drejtoj në rrugë të drejtë. Nuk dëshiroj prej jush ndonjë shpërblim në këtë botë e as në të ardhmen, pos që dëshiroj të thoni se – 'nuk ka zot tjetër përveç All'lahut.'".

Ebu Lehebit, fjalët e Muhammedit **(s.a.v.s.)** nuk i erdhën të përshtatshme. Ai u hidhërua në Muhammedin **(s.a.v.s.)** dhe me nënçmim i tha: "I mallkuar qofsh, a për këtë gjë na ke tubuar?" Pastaj, u kthye kah të tubuarit dhe u tha: "Ndalojeni këtë (Muhammedin) para se të tubohen arabët rreth tij, e nëse i besoni atij do të jeni të nënçmuar, e nëse e pengoni do të vriteni."

All'lahu i Madhëruar e mallkon Ebu Lehebin përmes kaptinës së Kur'anit, në të cilën thotë: "Ju thafshin (mallkofshin) duart Ebu Lehebit dhe ju thanë. Nuk i ndihmoi atij as pasuria e as ajo çka fitoi. Do të digjet (piqet) në zjarrin e flakëruar..."

Fjalët e All'lahut i dhanë guxim Muhammedit **(s.a.v.s.)** të vazhdonte edhe më tej me misionin e tij. Ai filloi t'i ftonte njerëzit haptazi në besimin islam duke ua shpjeguar atyre parimet e fesë së drejtë dhe të vërtetë islame. Nuk mbeti njeri në Mekë që nuk e kuptoi qëllimin e Muhammedit **(s.a.v.s.)**.

Kurejshëtekundërshtonin dhe me këmbëngulje nuk pranonin këshillat e Muhammedit **(s.a.v.s.)**. Ata mendonin se së shpejti do të fikej ajo dritë kandili, e Muhammedi **(s.a.v.s.)** nuk do të kishte fat ta përhapte atë fe, e cila ua nënçmonte zotrat e tyre.

Idhujtarët, më vonë, kur e panë se feja islame mori hov të madh, filluan që t'i mundonin myslimanët, kurse Muhammedin **(s.a.v.s.)** e goditnin me fjalë të këqija dhe fyese. I thonin: "I çmendur, magjistar, poet, fallxhor" e shumë

fjalë të tjera të.

Idhujtarët e dinin se feja islame ishte e drejtë dhe e vërtetë, por nuk e pranonin atë me qëllim, se po që se e pranonin atë, mendonin se do ta humbisnin pasurinë dhe pozitën që gëzonin në shoqëri. Ata u munduan në shumë mënyra që të pengonin fenë islame që të mos përhapej duke i munduar myslimanët dhe duke nënçmuar fenë e tyre. Sado që idhujtarët vepronin në atë mënyrë, aq më tepër rritej numri i myslimanëve.

Për shkak të autoritetit që gëzonte xhaxhai i Muhammedit **(s.a.v.s.)** në Mekë, idhujtarët nuk kishin guxim ta sulmonin Muhammedin **(s.a.v.s.)**.

Një ditë, një grup i kurejshëve, shkuan te Ebu Talibi dhe i thanë: "Djali i vëllait tënd po na fyen zotat tonë dhe na e nënçmon e asgjëson fenë. Ne kemi ardhur që të të pyesim ty, a do ta ndalosh ti, apo do të na e lësh neve që ta përmirësojmë atë."

Ebu Talibi ishte njeri i mençur dhe i pjekur, andaj edhe i përcolli ata me fjalë të mira.

Ebu Talibi kur pa se Muhammedi **(s.a.v.s.)** vazhdonte në misionin e tij duke mos ua venë veshin fjalëve të popullit idhujtar, e thirri Muhammedin **(s.a.v.s.)** dhe i tha: "O djali i vëllait tim, më kanë ardhur kurejshët dhe më kanë kërcënuar. Më ruaj mua dhe veten e mos më ngarko me atë që nuk mundem ta mbaj." Pas këtyre fjalëve, Muhammedi **(s.a.v.s.)** mendoi se xhaxhai i tij nuk do ta mbronte dhe do ta dorëzonte, e kështu i tha: "O xhaxhai im, për Zotin, edhe nëse më vendojnë kurejshët diellin në krahun e djathtë e hënën në krahun e majtë me qëllim që të heq dorë nga kjo punë, unë kurrë nuk do të hiqja dorë prej saj, gjer sa të më zhdukën ose të dalë e vërteta në shesh."

Më në fund, Ebu Talibi kur pa vendosmërinë e Muhammedit **(s.a.v.s.)** i tha: "Shko o djali i vëllait tim dhe thuaj çka të duash, se për Zotin, nuk do të të dorëzoj kurrë për sa të jem gjallë."

Tregues i emrave myslimanë

Emri në origjinal	Përdorimi	Kuptimi në shqip
Feti (Fet'hij)	Feti	Çlirues
Fiqiri (Fikrij)	Fiqiri, Fikri, Fiço	Mendues
Firdus (Firdeus)	Firdus	Kopësht me pemë, luginë pjellore, parajsë.
Fuat (Fuàd)	Fuat, Fat, Fatja, Fate	Zemër
Gafur (Gafùr)	Gafurr, Fuji, Furi	Një ndër emrat e bukur të All'Ilahut, falës gjynahesh.
Hava (Hav'và)	Hava, Vaje	E gjallë, nëna e njerëzimit.
Haxhire (Hàxher)	Haxhire, Xhiri	Emri i gruas së hazreti Ibrahimit [a.s.] dhe nëna e hazreti Ismailit [a.s.]
Hazbije (Hasbijeh)	Hazbije, Bije	Mua më mjafton All'Ilahu
Hedije (Hedij'jeh)	Hedije	Dhuratë
Hilmije (Hilmij'jeh)	Hilmije, Ilmie	Butësi

Khorrh Khordak

për Profetin Muhammed

(s.a.v.s.)

Thënie të poetit dhe letrarit të njohur kristian nga Libani

ZËRI I MUHAM'MEDIT

Prej gjuhëve të zjarra të shkretëtirës
përvëluese, një ndriçim i fortë në sytë e tij!
Prej rërës së ekspozuar ndaj nxehtësisë së
diellit, një pasthirmë në buzët e tij!
Prej kopshteve të Jethribit dhe vendeve të
fshehta të Taifit, prej oazeve të Hixhazit, që

notojnë në hapësirë si të ishin ishuj të
shpërndarë këtu e atje në oqeanin e
rërës nën dritën e hënës, një njomështi në
zemrën e tij dhe një butësi në gjakun e tij!
Prej furtunave të erërave të nxehta, një
revolucion në përfytyrimin e tij!
Prej shpjegimit të poezisë e dritës së qiellit,

një magji në gjuhën e tij dhe një zjarr në shpirtin e tij!

Prej vërtetimit të vendosmërisë dhe gjuhës së mendimit, një vezullim në tehun e shpatës së tij dhe një mesazh në të djathtë të tij!

Ky është Muham'medi i biri i Abdullahut, Profeti i arabëve, thyerësi i idhujve, që kishin larguar njeriun prej vëllait të tij njeri, që ishin adhurim i pasurisë, adhurim i zakoneve dhe elementi i injorancës më të madhe!

Fiset Esed dhe Temijm janë shumë të ngurtë në rrugën e kokëtrashësisë. Ata e nxisin udhëtimin për në greminat e rrugës së humbur, nxitonin të groposnin të gjalla vajzat e tyre, jo se kishin ndonjë nevojë që t'i groposnin, por vetëm për ndjekur zakonin dhe për të mundësuar shmangiet që kishte bërë vetë njeriu në argumentet e Krijuesit, duke mohuar bukuritë e natyrës dhe duke gjymtuar mrekullitë e gjithësisë.

Ata ngurronin të dëgjonin zërin e një shoku, prej të cilit rridhnin fjalë të freskëta dashurie, rrahje të shpejta të dashurisë së zemrës dhe shushurima e një jete që thotë: "O rob të All'Ilahut, hiqni dorë nga groposja e vajzave

nuk ka të drejtë mbi jetën e mbi vdekjen e një të krijuari tjetër dhe vetëm All'Ilahu jep jetë e i bën krijesat të vdesin!"

Ai zë, ishte zëri i Muham'medit!

Në tendat e tyre oshtin një zë më i fortë se zëri i bubullimës pas shkrepimës e me vrunduj më të gjatë se vrundujt e furtunës. Ai zë përsërit e thotë: "Ç'është kjo që bëni?! Përse duhet të luftoni njëri-tjetrin? A nuk jeni vëllezër te Krijuesi i qiellit e i tokës? Lufta është nga punët e shejtanit dhe paqja është më e mirë për ju, vetëm në paqe ju shijoni mirësitë që dëshironi!"

Ai zë, ishte zëri i Muham'medit

Arabët e kishin arritur krenarinë, ashtu siç nuk e kishte arritur ndonjë popull e komb.

Ata tregonin për të huajt përbuzje, armiqësi, prepotencë e moralin më të dobët e më të dhunshëm. Për të huajin kishte vetëm poshtërim, çka ishte në kundërshtim me respektin ndaj tij si njeri dhe, kjo e rëndonte shumë mbajtësin e mesazhit. Prepotentët u zgjuan nga një zë që thoshte: "Arabi nuk ka përparësi ndaj jo arabit, veçse me devotshmëri dhe njeriu është vëlla për njeriun, e do ose e urren."

Ai zë, ishte zëri i Muham'medit.

Të munduarit, kudo që janë në tokë, të pastrehët dhe skllëvërit, ndër të cilët ishte edhe Bilali, myezini i të Dërguarit të All'Ilahut dhe i pari myezin në Islam, i hapën zemrat e veta ndaj atij zëri që kishte jehonën më të thellë se poezia e mëngjesit, që

ishte me pushtet më të gjatë se errësira e natës e që ishte më veprues në shpirt

për së gjalli! Edhe femrat tuaja kanë të njëjtat vlera si edhe mashkulli! Asnjë i krijuar

se zëri i gjykimit: “Të gjithë njerëzit janë familja e All’llahut dhe më i dashuri prej tyre te Ai është ai që është më i mirë për njerëzit e familjes së vet.”

Kur armiqtë e tij e gjuanin me gurë e talleshin me të, pavarësisht nga të gjitha këto, nga gjuha e tij ata morën zërin jetëdhënës:

“... sikur të ishe i ashpër e zemërfortë, ata do të largoheshin prej teje, prandaj fali ata, kërko për ata faljen e mëkateve, konsultohu me ata për punët dhe, kur të vendosësh, mbështetu në All’llahun. Me të vërtetë, All’llahu i do ata që i mbështeten.” (Âli Imrân, 195)

Ai zë, ishte zëri i Muham’medit.

Arabët e mbartën zërin e nderuar të Muham’med bin Abdullahut dhe, qysh në fillimet e punës së tyre e shtrinë atë në të gjithë tokën, derisa me atë zë u mbyt çdo mbajtës kurorë e pushteti dhe derisa u vendos lidhja ndërmjet njeriut e njeriut, ndërmjet njeriut dhe shpirtit të krijesave, të cilat Profeti i mishëroi në besimin në një Zot të Vetëm, për të Cilin nuk ka shok.

Hija e Muha’med bin Abdullahut u zgjat e u zmadhua, derisa u zbulua bota e vjetër dhe hija e tij u shtri nga vendlindja e diellit deri në vendin ku dielli perëndon mbi një tokë, prej së cilës mbin mirësi, dituri e paqe. Ja, Profeti i shkretëtirës shtrin dorën e tij mbi të gjithë botën, që të shpërndajë mbi tokën e kësaj bote farërat e vëllazërisë

e të dashurisë.

Dhe mbi ballin e diellit u lidh kurora e një populli të madh.

Në këtë zë ishte thirrja për vëllazërimin njerëzor, ishte largimi i duarve të sundimtarëve prej pasurive të popullit e prej përpjekjeve të popullit, ishte barazia e njerëzve në të drejtat: i madhi, i vogli, i sunduari, sundimtari, arabi, jo arabi, të gjithë njerëzit janë vëllezër të barabartë.

Në këtë zë ishte thirrja për çlirimin e gruas prej dhunës së burrit, çlirimi i punëtorit prej padrejtësisë së punëdhënësit, çlirimi i skllavit e i shërbyesit prej robërisë e prej poshtërimit që mbartte mendësia e kohës dhe që lejonte natyra e mjedisit rrethues; në këtë zë ishte pjesëmarrja e popullit në pushtetin, por jo ashtu siç e mendonin filozofët e hershëm, të cilët kishin privuar punëtorët, zanatçinjtë, skllavërit prej të drejtave qytetare për shkak të “degradimit” të profesioneve e të mjeshtërive që ata ushtronin. Mendimi i filozofëve të hershëm e kishte ndarë botën në klasa, në të drejta e në detyra.

Ishte më e shumta që mund të ishte nga e mira e përgjithshme në logjikën e asaj kohe dhe në mundësitë e bijve të asaj kohe.

U ndalua rreptësisht kamata dhe shfrytëzimi i njeriut prej njeriut.

Vërtet, ishte revolucion në një shoqëri që dënon çdo mizori e çdo agresion.

Të njihemi me suret

e KUR'ANIT

21

Enbija

Mekase

112 ajete

1168 fjalë

4890 shkronja

Emërtimi: Profetët

Arsyeja e emërimit: Në këtë sure janë përshkruar historitë e shumë prej të dërguarve të Zotit. Nga 26 emrat e profetëve të përmendur në të gjithë Kur'anin, 16 prej tyre janë përmendur vetëm në suren "Enbija"; prandaj, kjo sure, në shenjë respekti dhe nderimi ndaj profetëve, ka marrë këtë emër.

Emrat të tjerë: Nuk ka.

Përmbajtja e sures

- Jeta dhe vepra e 16 profetëve të Zotit: Musai (a.s.), Haruni (a.s.), Idrisi (a.s.), Dhulkifl (a.s.), Dhalnun (a.s.), Jonusi, Ibrahim (a.s.), Luti (a.s.), Is'haku (a.s.), Jakupi (a.s.), Nuhu (a.s.), Davudi (a.s.), Sulejmani (a.s.), Ejubi (a.s.), Ismaili (a.s.), Zekerija (a.s.) dhe Jahjai (a.s.)
- Profeti Muhammed (s.a.v.s) dhe Mesihu (a.s.), pa u përmendur konkretisht emrat e tyre
- Besimet e fesë islame: jeta në këtë botë (mabda) dhe Jeta e Përtejme (maad).
- Besimi në një Zot, krijimi gjithësisë me një qëllim dhe program të qartë
- Triumfimi i së drejtës mbi të shtrembrën, i monoteizmit mbi politeizmin
- Paralajmërim i ashpër ndaj njerëzve

indiferentë për ditën që do të japin llogari

Renditja e sures

Sipas renditjes së tubimit, është surja e 21-të; sipas zbritjes, është surja e 72-të e ka zbritur pas sures Ibrahim dhe para sures "Muminun".

Historitë e sures: Junusi (a.s.) në det: ajetet 87-88; Ibrahim (a.s.): ajetet 51-70; Luti (a.s.): ajetet 71,74,75; Nuh (a.s.): ajetet 76-77; Davud (a.s.) dhe Sulejman (a.s.): ajetet 78-82; Ejub (a.s.): ajetet 83-84

Fillimi dhe fundi

Fillimi: "Njerëzve u është afruar koha e llogarisë së tyre, e ata të hutuar në pakujdesi, nuk përgatiten fare për të."

Fundi: "Ai (Muhammedi) tha: 'Zoti im, gjyko (mes meje dhe gënjeshtarëve) me të vërtetën! E, Zoti ynë, Mëshiruesi është Ai, prej të Cilit kërkohet ndihmë kundër asaj që ju përshkruani.'"

Mirësia e sures

Imam Sadiku (a.s.) ka thënë: "Ai që e lexon (a e këndon) me pasion dhe dashuri suren "Enbija", do të jetë së bashku me profetët në kopshtet e Xhennetit dhe në jetën tokësore do të jetojë i respektuar nga njerëzit."

Për Profetin

Falënderimi i takon vetëm All'Ilahut të Madhëruar. Atë falënderojmë dhe prej tij ndihmë dhe falje kërkojmë. Atë që e drejton All'Ilahu nuk ka njeri që ta humbasë, e ai që humbet veten e tij nuk ka askush veç All'Ilahut që të mund ta drejtojë. Qoftë lavdëruar All'Ilahu që krijoi Qiejt dhe Tokën dhe bëri errësirën dhe dritën.

“Qofsh i lavdëruar! - thanë ata - Ne dimë vetëm atë që na ke mësuar Ti. Në të vërtetë, Ti je i Gjithëdituri, i Urti.” Paqja dhe shpëtimi i All'Ilahut qofshin mbi të Dërguarin tonë, mbi të dashurin e zemrave tona, mbi vulën e Profetësisë Muhammed Mustafanë (s.a.v.s.), mbi shokët e tij të pastër, mbi familjen e tij dhe mbi të gjithë pasuesit e tij deri në ditën e Gjykimit.

“O Profet! Ne të kemi dërguar ty si dëshmitar, sjellës të lajmit të mirë dhe

paralajmërues; Njëkohësisht, (të kemi çuar) si thirrës, që i fton njerëzit në rrugën e All'Ilahut me urdhrin e Tij dhe si pishtar ndriçues.” (“Ahzab”, 45-46)

Të flasësh për Profetin e nderuar është një përgjegjësi shpirtërore dhe kërkon guxim të fuqishëm. Fjalët tona për të folur rreth tij janë një pikë uji nga deti i pafund i cilësive të tij morallo-etike. Është një ndjenjë e veçantë që njeriu ndien kur fillon të flasë për të. Janë shkruar shumë libra, shumë vepra, janë bërë përshkrime të ndryshme të atij njeriu.

(Shpirtrat tanë iu bërshin fli atij!). Ai simbolizoi paqen dhe tolerancën mes njerëzve dhe bashkoi shpirtrat e përhumbur me anë të mesazheve të dhembshurisë dhe ndihmës për njerëzoren. Është Muhammedi (s.a.v.s.), ai që nuk i ka lëshuar rrugë dembelit, që e ka

Letër që Profeti Muhamed (s.a.v.s.) i ka dërguar Perandorit të Bizantit, Heraklit.

quajtur punën adhurim dhe e ka duartrokatur njeriun punëtor, që u ka treguar ndjekësve të vet kohën përtej epokës së jetuar dhe koordinatat si elementë drejtpeshimi për të gjithë njerëzimin!

Profeti Muhammed (**s.a.v.s.**) erdhi të mbyllte dritaret e natës dhe të dyshimit e të hapte dyert drejt ditës, mëshirës dhe besimit; erdhi që duart e shtrënguara t'i lironte, hapat e lodhur t'i qetësonte, këmbët e lidhura t'i lironte, qafat e nevojtarëve t'i lironte nga zinxhirët e rëndë; erdhi që t'u sillte shikimin të verbërve dhe t'i zgjonte të përgjumurit; erdhi që dhimbjen e padijes ta shëronte me dije dhe sëmundjen e devijimit ta shëronte me mesazhin e njëshmërisë dhe me afrimin te Zoti. Lindja e Profetit Muhammed, Krenarisë së Njerëzimit (**s.a.v.s.**) mund të shihet nën dritën e të qenit një rilindje e njerëzimit. Deri në ditën kur Profeti e nderoi këtë botë me ardhjen e tij, nuk ishte e mundur të dallohej e mira nga e keqja, dita nga nata apo trëndafili nga gjembi. Dukej sikur bota ishte shtëpia e një mëngjesi universal dhe kozmosi ishte zhytur në kaos. Falë dritës që ai përhap në ekzistencë, errësira u pasua nga drita, nata u mbulua nga dita dhe universi u shndërrua në një libër, i cili ishte tashmë i lexueshëm, fjalë për fjalë, frazë për frazë, paragraf për paragraf ... I gjithë universi përjetoi njëfarë kuptimi, një ringjallje dhe rifitoi tashmë vlerën e tij të vërtetë.

* * *

Ai ishte njeriu i dimensioneve të veçanta. U dërgua për t'i hapur njerëzimit horizonte të reja, duke u pajisur me këtë qëllim, me një shpirt dhe aftësi të posaçme, kështu që vlerësimi i tij i kapërcen kriteret tona. Ai ishte Profeti i bujarisë po aq sa Profeti i thjeshtësisë, tregoi që jeta e vërtetë e njeriut arrihet kur i nënshtrohet dhe i bindet urdhrave të Zotit.

* * *

"Profeti kishte 10 emra - pesë emra përmenden në Kur'an dhe 5 emra jashtë tij: **"Muhammed, Ahmed, Abdullah, Jasin dhe Nur."** Disa dijetarë, duke iu referuar Kur'anit Famëlartë, përmendin katërqind emra për Profetin Muhammed (**s.a.v.s.**), por më të përmendurit janë: **"Shahid, Shehid, Beshir, Dai ila'llah, Rahmetun lil Alemin, Resulullah, Khatemunnebijin, Nebij, Umij, Raufun Rahim, Emin, Muhtar, Muzzemmil, Muddeththir, Mustafa, Shefi', Musheffa, Sadik, Masduk, Fatih, Hatim, Rahmet, Siraxhul Munir, Mudhekkir, Nimet, Hadi, Nedhir, Mubejjin, Taha** e të tjerë.

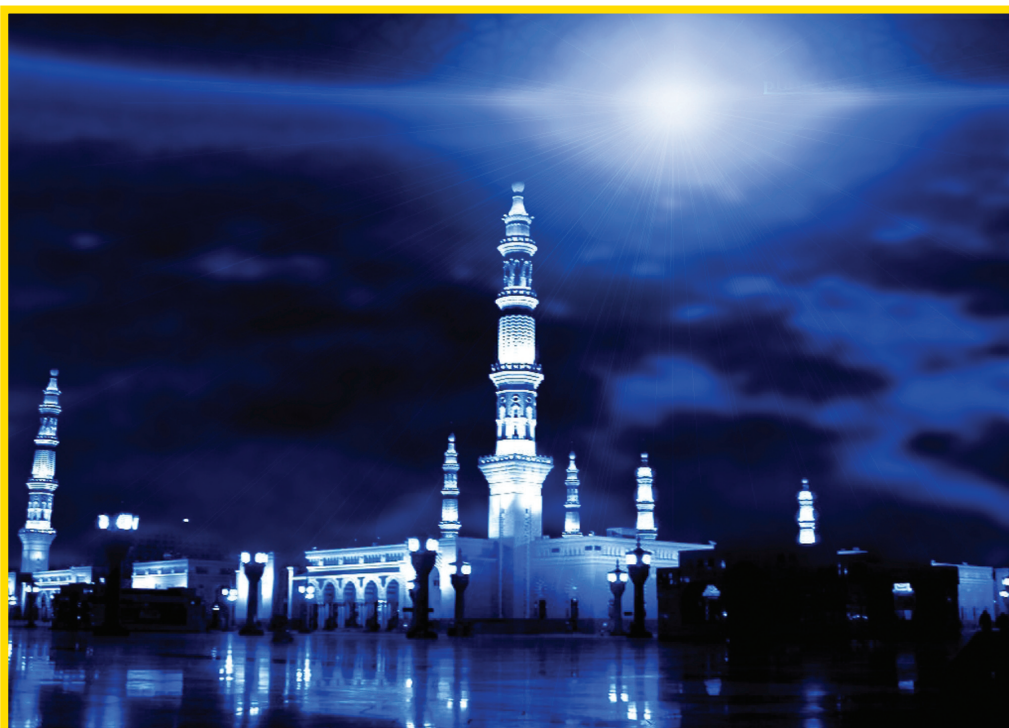
Një ndër cilësitë e Profetit (**s.a.v.s.**) është *Emin* (i besueshëm). Me këtë atribut ai u bë i njohur mes Mekasve. Ishte meremetuar Qabja dhe vendosja sërish në vend e Gurit të Zi ishte shndërruar në një çështje të madhe. Fiset kishin mprehur shpatat dhe secili prej tyre kërkonte të kishte nderin për ta vendosur

atë në vend. Më në fund vendosën kështu: do të pranonin gjykimin e të parit që do të hynte dhe, në këtë mes, i Dërguari i All'Ilahut **(s.a.v.s.)** s'dinte gjë. Me t'u dukur fytyra e tij e ndritshme që rrezatonte besueshmëri si për mikun, ashtu edhe për armikun, njerëzit që pritnin u hodhën përpjetë nga gëzimi duke thirrur: "Po vjen Emini!" Dhe i thanë se do t'i nënshtroheshin pa kushte vendimit të tij... Ata i besonin atij plotësisht. Atë ditë, ai ende nuk ishte ngarkuar me detyrën e profetësisë, por ishte një njeri që i bindej çdokush dhe bartte mbi vete të gjitha atributet përkatëse të një profeti. Ai pati këshilluar, gjithmonë, për drejtësi. Ashtu siç e pati jetuar jetën gjithmonë me drejtësi, edhe ymmetin, bashkësinë e tij, e pati këshilluar, gjithmonë, për drejtësi. Le të përmendim disa prej atyre këshillave: Më jepni fjalën për këto gjëra dhe unë t'ju jap fjalën për Xhennetin:

- Kur të flisni, flisni drejt!
- Kur të premtoni, izoni premtimin në vend!
- Tregohuni të besueshëm në ruajtjen e amanetit!
- Ruani nderin!
- Mbyllni sytë para haramit (gjësë së ndaluar e që s'ju përket)!
- Mbani duart larg nga harami!

Butësia dhe çelësat e ndjenjave të tjera hyjnore të Profetit kanë hapur shumë zemra të mbyllura dhe Savfan bin Umeje është një

nga ato. Enesi (Zoti e mëshiroftë!) tregon: "Kur i Dërguari i All'Ilahut **(s.a.v.s.)** po shkonte në Hunejn, kishte marrë borxh armën nga një person. Savfan sheh i habitur pasuritë e përfituara në Hunejn. Mirëpo, kjo gjë kishte tërhequr vëmendjen e Profetit **(s.a.v.s.)**. Ai iu drejtua me këto fjalë: "Le të jenë të tuat ato deve të cilat po i sheh me ëndje." Pas kësaj, i dha shumë gjëra. Savfani u çudit përballë bujarisë së tij. Ky njeri që e kishte zemrën të mbushur me urrejtje dhe zili për Profetin **(s.a.v.s.)**, papritmas ndryshoi. Bujaria e

Profetit e kishte larguar nga zilia dhe urrejtja dhe për të, Profeti i nderuar ishte bërë më i dashur ndër njerëz. Fitimi i Savfanit ishte më i rëndësishëm se mijëra deve dhe dhen. Savfani kishte shkuar shpejt te fisi i tij dhe i kishte thënë: "O fisi im! Vraponi dhe hyni në Islam, sepse Muhammedi **(s.a.v.s.)** dhuron shumë dhe këtë mund ta bëjë një njeri që nuk frikësohet nga varfëria dhe beson sinqerisht Zotin.

Përgatiti: Adnand Merja

Pendimi

Hadith Kudsi:

... "O bir i Ademit, sikur ti të ma sjellësh tokën plot gjynahe, e pas kësaj, të më vish me besim të drejtë e duke mos adhuruar askënd tjetër përveç Meje, Unë do të ta sjell tokën plot me falje."

Profeti Muhammed (s.a.v.s.) ka thënë: *"Vërtet, All'Ilahu i Madhërishëm gjatë natës e mban të shtrirë dorën për të pranuar pendimin e gjynaheve të ditës dhe e shtrin dorën gjatë ditës për të pranuar pendimin e gjynaheve të natës, derisa të lindë dielli kah perëndimi."*

All'Ilahu i Madhëruar, në Kur'an, thotë: **"O besimtarë! Pendohuni tek All'Ilahu me besim të thellë."** (Sure "Tahrim", ajeti 8)

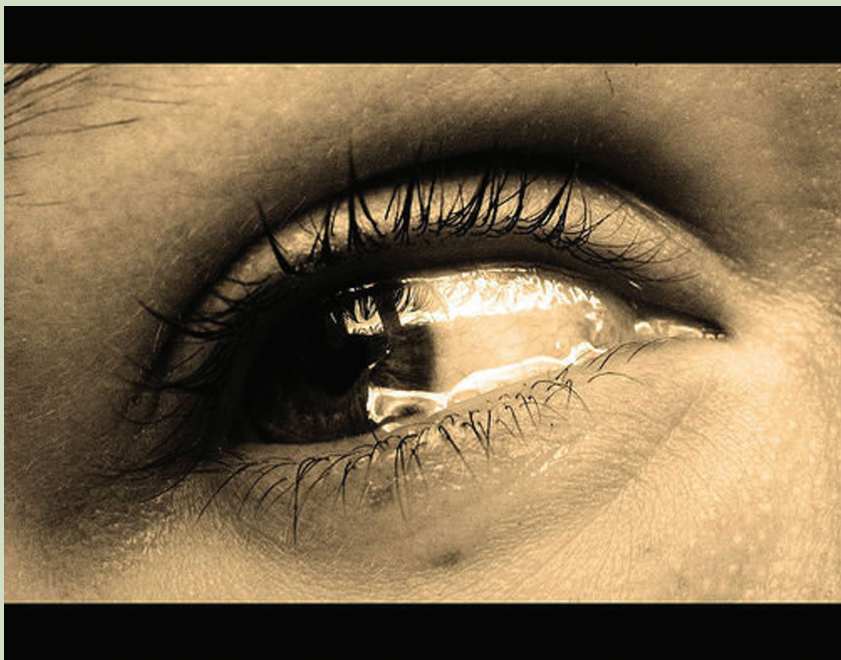
Kur një njeri pendohet para All'Ilahut të Madhëruar me sinjeritet të plotë, All'Ilahu i Madhëruar e fal sa do i madh të jetë gjynahi i tij. Pendim nuk do të thotë t'i biesh pishmanit për gjynahet kur i bën ato dhe përsëri nuk e ndal veten të përsërisësh të njëjtin gabim. Pendim do të thotë të kthehesh tek All'Ilahu me adhurim; t'i lutesh All'Ilahut të të falë e t'i kërkosht mbrojtje nga kurthet e shejtanit. Përsosuria i takon vetëm All'Ilahut; larg të metave është veç Ai. Nuk ka njeri që nuk gabon, por njeriu e ka shumë të vështirë t'i shohë mangësitë e veta, siç thuhet në një fjalë të urtë popullore: **"Qimja në qull të huaj duket e në qullin tënd nuk duket."** Një njeri që ka bërë një gabim të madh dhe kthehet me pendim, i lutet All'Ilahut ta falë. Por kush je ti vëlla që

mundohesh të hedhësh baltë mbi besimtarët? Kush je ti vëlla që thua 'nuk meriton të falet'? Ti je veçse një krijesë e All'Ilahut, e All'Ilahu është i Butë, i Gjithëmëshirshëm, Falës. Ai fal çdo të penduar. O vëlla, oj motër, ai që pendohet e shemb murin e gjynaheve të tij, e rilind nga e para me besim. Shiko se si t'i duke bërë gjynahe të vogla, shpesh here, s'të duken asgjë për të cilën të pendohesh. Ti nuk i përulesh All'Ilahut, tallesh me Ditën e Gjykimit.

Tëduketlehtëtathuash. Në Xhennet me shokët, në Xhehennem më shokët. Përse ta fal namazin unë e të largohem prej shokëve, të më

tallin shokët, të më rrudhosen rrobat. O vëlla, dënimi i Xhehennemit nuk është aspak i lehtë; askush nuk do të dalë vullnetar të paguajë dënimin tënd. O njeri, gjynahet e tua sado të vogla po bëjnë një kala të madhe. A po pret që kjo kala të arrijë qiellin. O njeri, ngrihu nga dysheku yt i ngrohtë e fal namazin me pendim sepse namazi është më i ëmbël se gjumi. O njeri, pendohu para All'Ilahut e Ai të fal, Ai është i Gjithëmëshirshmi, i Urti. E nëse ti nuk pendohesh tek All'Ilahu dhe vazhdon pas rutinës, All'Ilahu e bën zemrën tënde të vdekur. Thuamë njeri, çfarë ndien në kraharorin tënd? Asgjë! Nëse një ditë do të kthehesh në Islam,

do ta kuptosh kur të vëresh se si zemra jote rilind, se të përshkon një fillad qetësie. O njeri, Profeti Muhammed (s.a.v.s.) është penduar tek All'Ilahu njëqind herë në ditë. E ti njeri po lartëson veten tënde mbi profetët e nuk pendohesh as dy herë në vit. E ai ishte i dashur, madhështor e i kujdesshëm para All'Ilahut. Vërtet, ne nuk jemi asgjë në krahasim me të. Jemi krijesa të ulëta, kokëfortë dhe kryelartë; kryelartësi, e cila na çon në ndëshkim.

Përgatiti: Majlinda Ndreca

Ëndrra e një burri nga Bagdadi

Shumë kohë më parë, në qytetin e Bagdadit jetonte një burrë shumë i pasur, por që ishte fisnik, i nderuar, mirëbërës dhe shumë i njohur. Një ditë, për shkak të një konflikti iu desh të ndërronte qytet. Ai kishte edhe një familje shumë të mirë, por që mbartnin një sekret shumë të madh. Sekreti i tyre ishte se çfarëdo lloj gjëje që ata të kërkonin, ajo i plotësohej. Një ditë, gjërat shkuan keq dhe e gjithë pasuria e tyre u zhduk. Por, tani burri ishte shumë i shqetësuar dhe çdo natë i dilte në ëndërr sikur dikush i thoshte: Pse je i shqetësuar? Përse kur ha e pi e bën me dhimbje dhe torturë? Ti duhet të shkosh të jetosh në një qytet tjetër në mënyrë që të jetosh i qetë dhe t'u japësh fund vuajtjeve dhe problemeve të tua. Në këto momente burri u zgjua nga gjumi i tmerruar; kur u qetësua, vajtji të binte sërish, por në çastin kur u shtri vuri re se kishte filluar një shi i rrëmbyer kështu që nuk mundi të flinte. Çdo natë, filloi t'i përsëritej e njëjta gjë dhe ai nuk po mund t'i jepte shpjegim gjendjes së tij. Papritur, i erdhi një ide, por gruaja dhe fëmijët këmbëngulnin që ata të shkonin të jetonin në një qytet tjetër. Pasi vendosën për të ikur ata u nisën edhe kështu kaluan muaj me radhë duke rendur nga një qytet në tjetrin dhe nuk po gjenin as vend për të jetuar dhe as punë. Nëse nuk e gjenin një punë shpejt ata do të detyroheshin të punonin si skllëvër. Pas disa kohësh, arritën në një qytet të panjohur. Ishte natë dhe ata nuk kishin një vend për të kaluar natën. Kështu, vendosën të shkonin dhe ta kalonin natën tek xhamia që ndodhej aty pranë. Por, rastësisht, po atë natë, në shtëpinë që ndodhej pranë xhamisë ndodhi një grabitje. Për fat, të zotët e shtëpisë u ngritën dhe e vunë re. Filluan të bërtisnin, e kështu, në moment aty erdhi policia dhe të gjithë banorët që ndodheshin aty pranë. Hajdutët ikën dhe ata kapën burrin nga Bagdadi i cili ndodhej pranë xhamisë në ato momente. Ata e lidhën me zinxhir dhe filluan ta rihnin. E morën për ta gjykuar. Pas disa ditësh në birucë, ai ngeli pa ushqim e nuk mund të thërriste askënd, madje as drejtorin e burgut, por dëgjoi disa hapa të cilat ishin të rojes së burgut. Ai ishte një njeri me një të folur shumë të rëndë. Ai qëndroi përballë tij. Më pas, roja i burgut filloi të thonte një mallkim në formën e një proze: (Filan i shkreti ti kush je dhe nga cila botë vjen). Burri i varfër ishte i tronditur sepse ai nuk kishte qenë kurrë në një vend të tillë. Ai filloi t'i përgjigjej pyetjeve të tij: Kam ardhur nga Bagdadi. Të tjerët i thanë: Ti nuk dukesh si dikush që vjedh para, por i mjeri ti për punën që u ngatërrove kur erdhe në këtë qytet. Burri nga Bagdadi, pas shumë fjalëve, tha: Në këtë periudhë kam

parë një ëndërr e cila më thoshte: O zotëri përse nuk shkon të jetosh në një vend tjetër sepse ti je shumë i varfër dhe këtu nuk ke shpëtim. Unë, po atë ditë, isha kthyer nga një udhëtim dhe nuk po gjeja derman, kështu që erdha këtu dhe ky vend ishte shumë i panjohur për mua e meqë ishte ftohtë vendosa që të shkoja në xhami bashkë me familjen. Roja i burgut, pasi e dëgjoi këtë rrëfim, tha: Po si mundën të të mbyllnin ty këtu brenda; do ta rregullojmë këtë punë nëse më lejoni edhe mua të tregoj një histori. Një herë, pashë në ëndërr sikur dikush më thoshte: (Në Bagdad dhe në filan vend ndodhet një shtëpi me disa karakteristika ku secila prej tyre ka një shenjë të caktuar. Tek ajo shtëpi jetonte një njeri lakmitar, i cili ishte shumë i pasur, por që një ditë e gjithë pasuria e tij humbi. Në një periudhë tjetër, pashë në ëndërr dy fytyra jo të qarta dhe të panjohura. Në atë gjendje vajta të shija se çfarë kishin në duar, por nuk munda. Nga këto ëndërra mësova që nëse nuk ke mendje dhe shpirt të mirë, nuk mund të ecësh përpara, por nëse po,

mund të bësh shumë gjëra të mira. Pasi u dëgjua kjo bisedë, burrin e Bagdadit e liruan dhe çdo gjë shkoi mirë. Pas disa muajsh, burri i Bagdadit u kthye përsëri tek ai vend dhe menjëherë, shkoi të takonte rojen e burgut, por kur shkoi atje ai nuk e gjeti atë, por gjeti një zëvendësues të cilin e pyeti për të. Ai i tha: pasi u largove ti ai bëri të pamundur që të kapte hajdutët dhe i kapi. Pasi i burgosi ata, ai e la punën. Por, në ëndërr ai kishte parë sikur dikush po i jepte adresën e shtëpisë së burrit të Bagdadit, pasi ai ishte i lirë. Në kohën që shkoi priti sa të vinin të gjithë dhe në atë çast, pa ngurim, ata morën të gjithë lopata dhe kazma dhe e groposën thesarin e tyre.

Përktheu: Sonila Qazimi

Dashuri & Respekt

Të gjithë myslimanët besojnë në ngjarjen e Mi'raxhit dhe se Zoti i Madhëruar e ka ngritur Pejgamberin e Tij fisnik (s.a.v.s.) në Bejtul-Mukaddes: "Pa të meta është Lartmadhëria e Tij që robin e Vet e kalon në një pjesë të natës prej Mesxhdi Haramit (prej Qabes) deri në Mesxhidi Aksa (Bejti Mukaddes), rrethinës, të cilën Ne e kemi bekuar, (ia bëmë këtë udhëtim) për t'ia treguar atij disa nga argumentet Tona. Vërtet, Ai është dëgjuesi (i fjalëve të Muhammedit), pamësi i punëve të Muhammedit." (Isra, 1) Zoti i Madhëruar e ka ngritur në qiell që t'ia tregojë madhësitë e qiejve dhe krijesat e qiejve, si dhe, t'i tregojë atë që dëshiron t'ia tregojë: "Dhe, i shpalli robit të Tij, atë që ia shpalli." (Nexhm, 10)

Kur flet Kur'ani famëlartë për Ibrahimin (a.s.) thotë: "Edhe kështu, Ibrahimit ia mundësuam t'i shohë madhësitë e qiejve e të tokës për t'u bërë edhe më i bindur." (En'nam, 75) Shejh Et-Tibrisij thotë: "Kjo është fuqi që përforcon monoteizmin e Zotit të Madhëruar." Po ashtu, thuhet se me "madhësitë qiellore" nënkupton argumentet e

qiejve dhe të Tokës.

Imam Ebu Xha'fer El-Bakir (a.s.) thotë: "Zoti e ka bërë të depërtojë nëpër toka dhe ta shohë brendinë e tyre, pastaj, e ka hipur në qiej që t'ia tregojë melekët dhe bartësit e Arshit.

Ebu Besiri transmeton nga Ebu Abdullah Es-Sadik se ka thënë: "Kur i pa Ibrahim madhësitë e qiejve dhe të tokës, e pa një njeri duke bërë zina dhe bëri dua kundër tij e vdiq, pastaj pa edhe një tjetër, dhe njëlloj, u lut e vdiq. Më tej, përsëri, pa edhe tre vetë të tjerë, u lut edhe vdiqën. Pastaj, Zoti i Madhëruar, i shpalli: "O Ibrahim, lutjet e tua pranohen te Unë, por mos u lut kundër robve të mi, ngase sikur të doja, nuk do t'i krijoja e pastaj t'i mbys nga lutjet e tua. Unë i kam krijuar krijesat e mia në tre lloje: "Një lloj më adhuron dhe nuk më bën shok, një grup adhuron ndokënd tjetër përveç Meje, por nuk mund të ikë nga Unë dhe një grup që adhuron tjetër kënd përveç Meje dhe nga brendia e tyre nxjerr njerëz që më adhurojnë."

Ky transmetim të tregon një lloj të mëshirës hyjnore ndaj robve, dhe se Ai nuk përshpejton në dënim. Në rrëfimin e Musait (a.s.) do të shohësh se si Zoti i

Madhëruar e vonoi dënimin e faraonit, i cili kishte bërë dëm dhe kishte ushtruar tirani plot katërqind vjet.

O vëllai im, ti je mësuar që gjatë jetës tënde e mira të shpërblehet me të mirë, mirësia me mirësi dhe askush s'mund të të bëjë mirë më shumë se Zoti yt edhe atë pa kërkuar ndonjë shpërblim për mirësinë e Tij: "Vërtet, Zoti s'ka nevojë për botët." (Ankebut, 6) Zoti kërkon prej teje vetëm të jesh i drejtë: "Dhe vepro drejtë ashtu siç je urdhëruar." (Hud, 112). Drejtësia të siguron dobi në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Ai kërkon që të largohesh nga vera për të shpëtuar shëndetin, pasurinë e mendjen, dhe për këtë, Ai të shpërblen me Xhennet

të përhershëm dhe me pasuri të pakufizuar. Ai, po ashtu, këkron prej teje që të mos hash pasurinë e njerëzve nëse dëshiron të jesh i respektuar dhe nëse e ruan pasurinë e tyre, ata do të bëjnë tregti me ty, do të këshillohen me ty dhe do të të japin hua. Kështu, do të përfitosh më shumë se sa të përfitosh nga harami, krahas Xhennetit që është i përgatitur për besimtarët dhe që ka sipërfaqe të madhe sa qiejt dhe Toka. Kështu, qëndron puna edhe me detyrimet tjera sheriatike ngase të gjitha janë në dobinë dhe interesin tënd, pra, ki kujdes nga mashtrimi i djallit dhe të jesh prej të shkatërruarve.

Mësimet sipas për MORALIN Kur'anit

... dhe mos iu bind atij që ia kemi shmangur zemrën e tij prej përkujtimit ndaj Nesh dhe i është dhënë epshit të vet, pse puna e tij ka mbaruar

(“Kehf”, ajeti 28)

Rregullat e miqësisë

Zoti i Lartësuar, në Kur'an, thotë: **“... dhe mos iu bind atij që ia kemi shmangur zemrën e tij prej përkujtimit ndaj Nesh dhe i është dhënë epshit të vet, pse puna e tij ka mbaruar.”** (“Kehf”, ajeti 28)

Miqësia bëhet shkas për dashuri dhe në mënyrë të natyrshme, ai, i cili është mik me dikë tjetër dhe për shkak të dashurisë që ndjen ndaj tij, do apo s'do ai do të veprojë si ai, në mënyrën e të folurit, të të ecurit etj. Kjo është tradita e pandryshueshme e miqësisë. Prandaj, për të shmangur rreziqet që vijnë nga imitimet e miqësisë jo të mira, është e nevojshme, që fillimisht, njeriu për të zgjedhur mikun apo shokun e vet të bëjë kujdes dhe sipas ajetit të lartpërmendur, të mos zërë shok atë njeri, i cili nuk vlerëson vlerat hyjnore dhe që ka harruar Zotin. Është e qartë, se shoku është pasqyra e moralit dhe etikës së

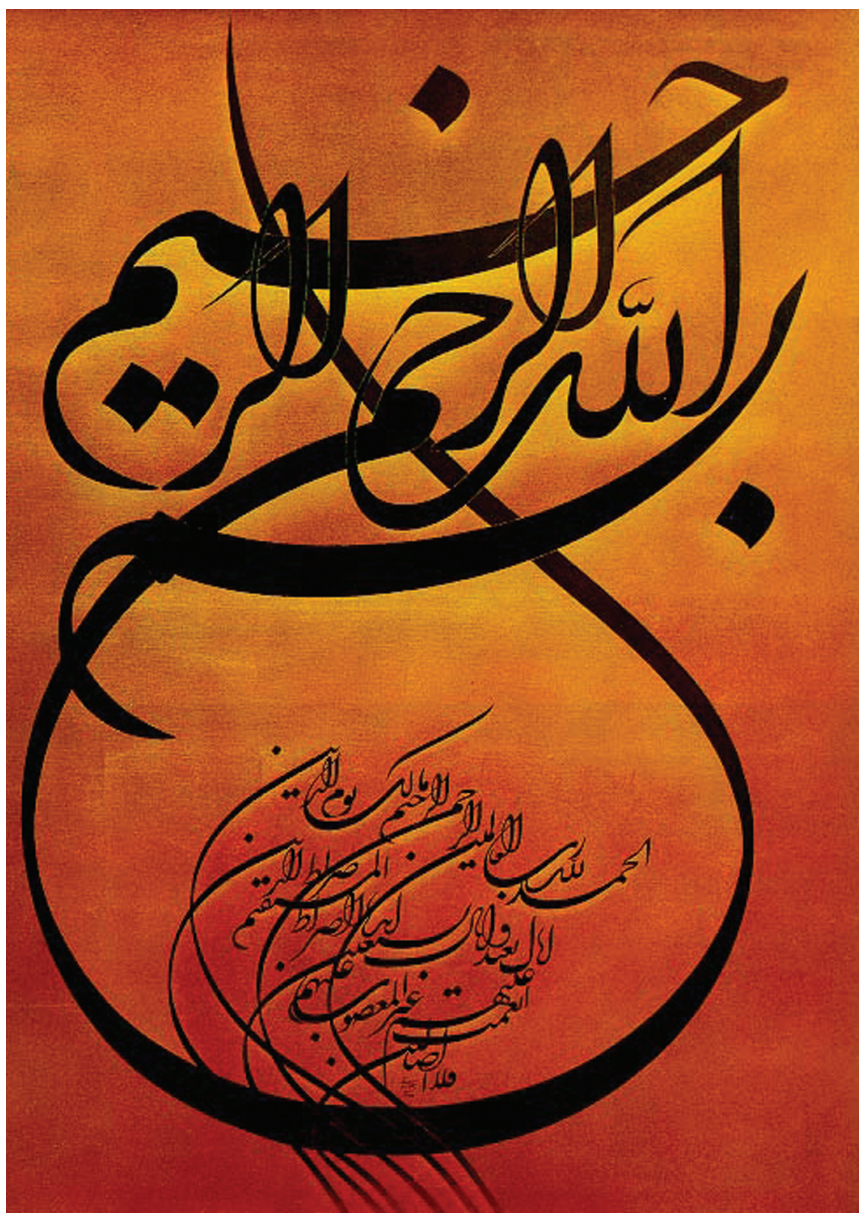
njeriut dhe për këtë arsye, për të njohur karakterin dhe personalitetin e një personi, duhet të njohim më parë shokët e tij dhe sigurisht, nëse ai ka shoqëri me njerëz të këqij, edhe ai konsiderohet si ata, paçka se vetë nuk mund të jetë njeri i keq. Mirëpo, nëse ai shoqërohet me njerëz të mirë, konsiderohet se është si ata, sidoqë vetë nuk mund të jetë i mirë. Prandaj, Kur'ani, bazat dhe rrënjët e shoqërisë të shëndoshë i ka ngritur mbi besimin dhe shoqëri të përhershme i konsideron ato shoqëri të cilat respektohet devotshmëria hyjnore dhe i jepet përparësi fjalës së sinqertë dhe praktikimit të saj. Ky aspekt, fare mirë, kuptohet në ajetin 67 të sures “Zuhruf” ku thuhet: **“Atë ditë shokët e ngushtë do të jenë armiq të njëritjetrit, përveç atyre që ishin të sinqertë në miqësi.”**

Fytyra e njerëzve të sinqertë

Zoti i Lartësuar, në Kur'an, thotë: **"...duke rënë me fytyrë në tokë (në sexhde), e kërkojnë prej All'lahut që të ketë mëshirë dhe kënaqësinë e Tij ndaj tyre. Në fytyrat e tyre shihen shenjat e gjurmës së sexhdes..."** ("Fet'h", ajeti 29)

Njerëzit besimtarë dhe të vetpërmbajtur e kanë besimin e fortë dhe lutën vazhdimisht. Frika ndaj Zotit ka depërtuar aq thellë në zemrat e tyre a thua sikurse në veshët e tyre kumbon zëri i zhurmës të flakëve të zjarrit të Xhehennemit. Xhenneti për ta është sikur ta kenë para me sytë e tyre dhe sikur po ia kalojnë më së miri brenda saj. Ferrin e besojnë sikur ta kenë parë atë dhe po ndëshkohen brenda tij. Zemrat e njerëzve të vetpërmbajtur janë të pikëluara, trupat e tyre të dobët dhe kërkesat e tyre të vogla dhe shpirti i tyre i pastër. Bëjnë durim në periudhën e shkurtër të jetës në këtë botë me qëllim që të fitojnë rehatinë e përhershme të Ahiretit. Agresori fal vetveten dhe pajtohet me nejrion që ishte zënë. Nuk flet fjalë të këqija, por vetëm fjalë të ëmbla. Të këqijat

e tij janë të fshehta dhe puna e mirë e dukshme. Në vështirësi është i qetë dhe në fatkeqësi i duruar dhe në lumturi falënderues. Nuk zhgënjën në atë që i kanë ngarkuar si përgjegjësi dhe nuk harron porosinë e dhënë. Nuk i flet me epitete të shëmtuara njerëzve, nuk bezdis fqinjët. Nuk gëzohet me fatkeqësitë e të tjerëve dhe nuk ndërhyr në punët jo të qenësishme, njerëzit janë të qetë prej tij. Ai përgatit vetveten për Ditën e Kiametit dhe i krijon kushte dhe mirëqenie popullit.

Peshorja e Njerëzisë (humanizmit)?

Për peshoren e njerëzimit nëse dëshirojmë të diskutojmë në aspektin biologjik, kjo është një punë e lehtë. Biologjikisht është shqyrtuar vetëm ana fizike e njeriut. Aty është diskutuar se njeriu bën pjesë në njërin nga kategoritë e ndryshme të gjallesave dhe se në cilën kategori bie ai. Për shembull, se ai është sisor, një qenie në mesin e qenieve e cila quhet njeri përkundër qenieve tjera, siç janë shpendët, shtazët me katër këmbë, insektet etj. Sipas peshores së biologjisë të gjithë njerëzit që janë në tokë ecin me dy këmbë, kanë thonjë të rrafshët dhe flasin, dhe në aspektin biologjik-human nuk ekziston ndonjë dallim në mes njerëzve. Mirëpo, humanizmi njerëzor dhe ajo që quhet krenari dhe përsosuri njerëzore, a

thua ka të bëjë me këtë? Në shkencat njerëzore shohim se fjala është për njeriun e përkryer dhe jo të përkryer, pra, fjala është për njeriun me vetëdije të ulët dhe për atë me vetëdije të lartë.

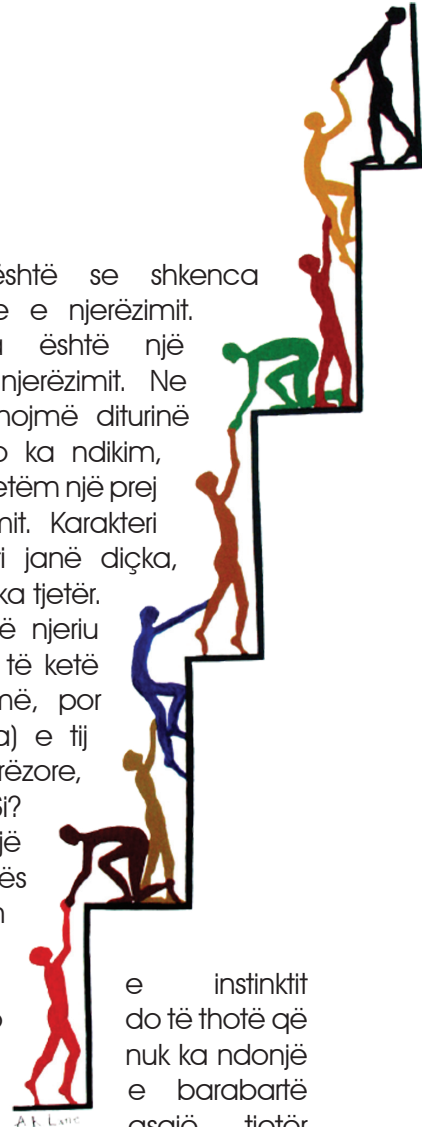
Cili është ai njeri, i cili, sipas shkencave njerëzore, shkencës mbi etikën dhe shkencave shoqërore, mund të jetë i përkryer dhe të mund të jetë pa të meta, të meritojë nder dhe respekt ose të mos jetë aspak kështu, por të meritojë përbuzje? Ç'është peshorja e njerëzisë dhe ku është ajo?

Në Kur'an thuhet: "E kur u thamë melekëve: Bënisexhde, Ademit (njeriut-sh.p.)!" Lidhur me disa njerëz, Kur'ani thotë se katërkëmbëshit janë më të mirë se ata. Me cilën peshore është bërë ky dallim i ashpër? Kjo s'ka lidhje

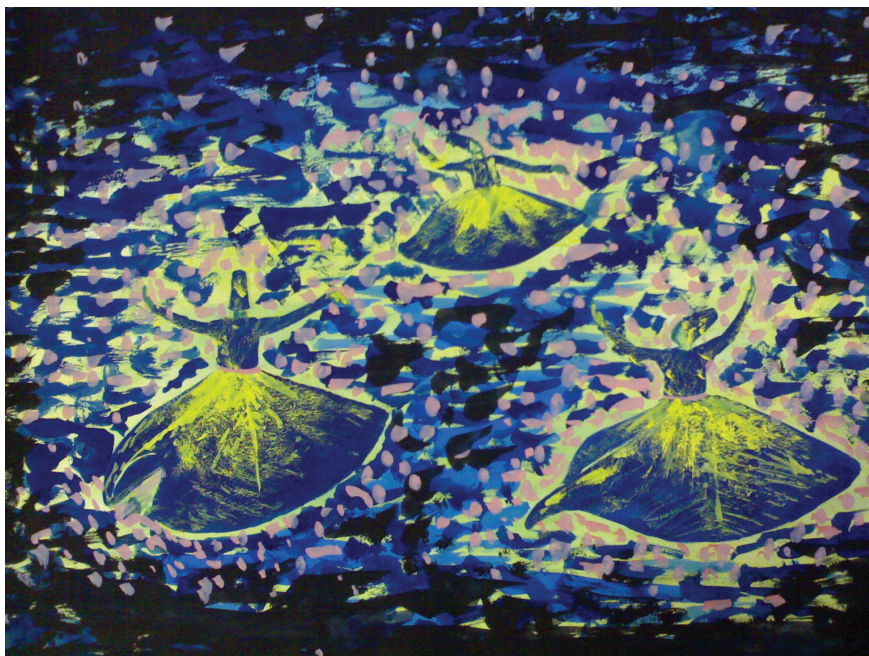
me fenë. Madje, edhe çështja e njeriut është në nivel që plotësisht nuk ka të bëjë me çështjen e All'lahut. Filozofët e njohur materialistë, të cilët nuk besojnë All'lahun e kanë shqyrtuar çështjen e njeriut të poshtër dhe atij fisnik. Parashtrohet pyetja: Si duket, sipas mendimit materialist, njeriu i poshtër dhe ai fisnik? Ku bazohet fisnikëria e ku poshtërsia? A mundet që shkencën ta konsiderojmë peshore të njerëzisë dhe të thuhet se njerëzit janë të njëjtë në kuptimin biologjik, por që ekziston një gjë e cila është e fituar, në bazë të së cilës dallohet peshorja e njerëzisë nga ajo e jonjerësisë dhe se ka një kufi në mes të njeriut fisnik dhe atij të poshtër? Sa më shumë njeriu të arrijë në dituri dhe në shkathtësi, aq më i mirë është, e nëse nuk i ka këto, atëherë ka më pak njerëzi. A është dituria dhe shkathtësitë masë për matjen e njerëzisë dhe a mund të pranohet si e tillë? Nuk mendojmë që shkencë dhe dituri të jenë peshore për matjen e njerëzisë, dhe se njeriu, nëse është dijetar më i madh, është edhe njeri më i ngritur, më fisnik. Sipas kësaj peshoreje do të mund të thonim se Ajn-shtajni që është më i njohuri shkencëtar i cili, mbase ka ditur më shumë se të gjithë dijetarët tjerë, ka qenë njeriu më human i

kohës sonë.

Mendimi tjetër është se shkencë nuk është peshore e njerëzimit. Natyrisht, shkencë është një prej kushteve të njerëzimit. Ne nuk mund ta mohojmë diturinë në botë. Nëse ajo ka ndikim, atëherë ajo është vetëm një prej bazave të njerëzimit. Karakteri dhe temperament janë diçka, ndërkas dituria, diçka tjetër. E mundur është që njeriu të jetë i mençur e të ketë dituri, të dijë shumë, por që karakteri (natyra) e tij të mos jetë njërëzore, por shtazarake. Si? Për shembull, një gjallesë, sipas natyrës (karakterit) pason instiktin me të cilin është e krijuar. Fuqia sundon mbi të. Kjo përveç instiktit ajo dëshirë, ajo është me instiktin dhe përveç instiktit.

e instiktit do të thotë që nuk ka ndonjë e barabartë asgjë tjetër. Nëse themi se qeni është një gjallesë e rreptë, njëkohësisht besnike, rreptësia e besnikëria janë instikte të kësaj gjallese. Nëse themi se miza përdhese është një gjallesë tamahqare dhe kursimtare, kursimi është instikt i saj. Ka njerëz që kanë instikte të afërta me ato të shtazëve, ose thënë ndryshe, nuk e kanë formuar veten në bazë të projekteve njerëzore. Ata, gjithnjë, janë njerëz të natyrës, qind për qind në pajtueshmëri me natyrën, njerëz që janë të gjykuar nga vetë natyra e tyre e brendshme.

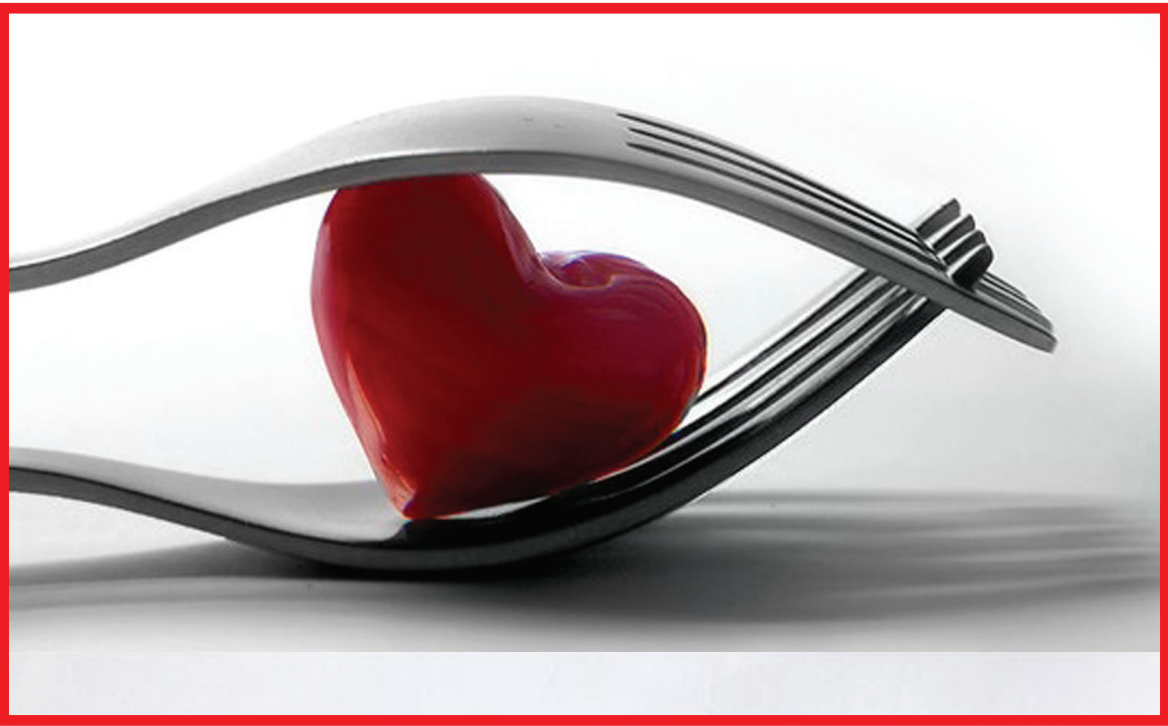
Kushtet dhe kriteret e zgjedhjes së bashkëshortit

Hapi i parë dhe më i rëndësishëm në suksesin e një familjeje është kujdesi dhe vëmendja e duhur në çastin e zgjedhjes së bashkëshortit. Përvoja ka treguar se rrënja e shumë ndarjeve dhe përçarjeve të familjeve të reja ka qenë pakujdesia në këtë çast të jetës. Disa, me shumë lehtësi dhe pa vëmendjen e duhur në rezultatin që mund të marrin, vendosin të krijojnë familje duke zgjedhur bashkëshortin e tyre pa ndonjë kokëçarje. Pas një kohe relativisht të shkurtër, ata kuptojnë se zgjedhja nuk ishte e duhur dhe nuk përshtateshin me njëri-tjetrin. Pra, në shkallë të parë duket qartë se sukcesi i një familjeje varet ngushtë nga zgjedhja me vetëdije dhe dijeni të plotë e bashkëshortit, ku kjo zgjedhje të bazohet mbi kriteret e duhura. Më poshtë do të trajtojmë disa nga kriteret dhe kushtet më kryesore të zgjedhjes së bashkëshortit.

Besimi

Faktori më i rëndësishëm për zgjedhjen e bashkëshortit është besimi. Rëndësia e besimit shqyrtohet në disa drejtime: 1- Njeriu me besim, për arsye të lidhjeve shpirtërore që ka me Zotin, konsiderohet si njeri i besueshëm. Sa më i madh të jetë besimi i tij, aq më shumë mund të kemi besim tek fjala dhe premtimi i tij për martesë. Njerëzit që nuk besojnë, duke mos pasur një lidhje të tillë me Zotin, nuk mund t'u zihet besë për çdo lloj premtimi. Pra, me fjalë të tjera, besimi ynë te një njeri që nuk e ka besimin si forcë kontrolli në vetvete, nuk do të ishte në interesin tonë.

2- Njerëzit me besim, për shkak të ndjekjes me saktësi të rregullave të fesë së tyre, janë funksion i vlerave dhe virtyteve të unifikuara. Në këtë mënyrë kanë pikëpamje, qëllime, mendime, dëshira dhe nivel shpirtëror të ngjashëm me njëri-tjetrin. Në këtë kontekst, ata në jetën e tyre familjare kanë shumë përafërsi me njëri-tjetrin. Madje mund të themi se, në qoftë se burri dhe gruaja nuk kanë njohje të mëparshme, por janë rritur që të dy në

një mjedis me besim, duke krijuar edhe ata të njëjtin besim, padyshim që kanë shumë pika të përbashkëta midis tyre dhe në qoftë se lind ndonjë mosmarrëveshje apo keqkuptim midis tyre, ata mund ta zgjedhin mbi bazën e rregullave dhe ligjeve të të njëjtit besim që kanë dhe që e pranojnë si të vërtetë që të dy. Kjo është mënyra më e mirë e zgjidhjes së problemeve të ndryshme për të arritur në një mendim të vetëm dhe në kërkim të lumturisë.

Nga ana tjetër, përvoja ka treguar se njerëzit që nuk kanë besim edhe në qoftë se midis tyre ka një njohje të mëparshme relativisht të gjatë, pas martesës, për arsye të mungesës së vlerave unike dhe të përbashkëta midis tyre, duke u përballur me problemin më të vogël, lidhja merr fund si një flluskë sapuni.

Këtu duhet të kemi parasysh një pikë të rëndësishme, besimi i vërtetë të njeriut. Duhet theksuar se besimi është një ndjenjë e brendshme që lë pasojë dhe gjurmë të qarta në veprimet dhe mendimet e njeriut. Mbi këto gjurmë duhet identifikuar dhe njohur besimi dhe jo në bazë të formave të jashtme që mund të shfaqet te njeriut. Njerëzve, që pretendojnë se kanë besim të caktuar mbi një fe apo doktrinë, por në të vërtetë nuk e kanë këtë lloj besimi, nuk

mund t'u zihet besë. Mund t'u zihet besë vetëm njerëzve, që besimi i tyre u është sprovuar në shumë raste të ndryshme.

Fisnikëria në familje

Një faktor tjetër që ndihmon në përcaktimin e karakterit dhe personalitetit tek njeriu është studimi i familjes së tij. Njerëzit që bëjnë pjesë në familje të pastra dhe me bazë edukimi të gjatë në kohë kanë sjellje dhe edukatë morale dhe shpirtërore më të zgjeruar dhe më të qëndrueshme dhe për këtë arsye janë më të besueshëm. Sigurisht që kuptimi i kësaj pike nuk është i tillë që, kurrë nga një familje jo e rregullt dhe me mungesa të theksuara në edukatën dhe propagandën e saj kundrejt fëmijëve, të mos dalë një fëmijë me të vërtetë shembullor. Por kuptimi i këtyre fjalëve është se fëmija, zakonisht, është pasqyrë e edukimit të tij familjar. Nga hadithet e Profetit të Islamit (paqja dhe bekimi i All'lahut qoftë mbi të!) kemi: *"Trembuni barit që mbin në plehra, sepse është si ajo vajza e bukur, që është edukuar në një familje të keqe."*

Kjo shprehje është e vërtetë edhe për njerëzit që kanë bukuri të jashtme, pasuri, pozitë të pamerituar në shoqëri dhe që janë rritur në një familje të degjeneruar.

Domosdoshmëria në zbulimin dhe kërkimin e karakterit

Përcaktimi se cilin bashkëshort duhet të zgjedhim është një vendim i rëndësishëm, por i vështirë. Për këtë qëllim nevojitet kërkim dhe studim serioz i partnerit. Një studim i tillë nuk duhet ngatërruar me shoqërinë dhe miqësinë apo me kapriçiot afatshkurtra që mund të kemi me këtë partner. Në këto lloj miqësish dhe shoqërish, të pakufizuara dhe të pakontrolluara, nën petkun e sinjeritetit dhe të dashurisë ose me pretekstin e njohjes shpirtërore të partnerit, nuk janë të këshillueshme, sepse në të vërtetë, qëllimi i tyre nuk është martesë. Nga ana tjetër, përvoja ka treguar se të tilla shoqëri dhe miqësi, jo vetëm që nuk kanë pasur vlerë për forcimin e lidhjeve në familje, por janë bërë shkak i degjenerimeve të rënda për familjet. Për këtë qëllim, Islami i parandalon miqësi të tilla.

Islami i njeh bisedimet dhe njohjen midis burrit dhe gruas që kanë qëllim të martohen pas shpalljes së dëshirës se tyre për martesë, me kusht që kjo njohje dhe bisedat në lidhje me të, të mos jenë mbi bazën e kapriçove dhe tekave të askujt. Rruga e saktë e kërkimit dhe e njohjes së bashkëshortit është që

mbi përpjekjet e tij dhe me ndihmën dhe bashkëpunimin e familjes së vet të marrë informacion duke pyetur për personalitetin e personit, familjes së tij, shokëve dhe shoqeve të tij dhe me ata që kanë njohuri dhe lidhje të ndryshme me të, derisa ai të bindet plotësisht për personin që është duke zgjedhur. Në rast se atij i mbeten dyshime për pika të ndryshme të karakterit të bashkëshortit nuk duhet të nxitohet për mbylljen e kontratës së jetës së tij, sepse këto kushte janë me rëndësi aq të madhe, sa nuk mund të zgjidhen dot me hamendje dhe parashikime. Në këtë kontekst, familjet e çiftit duhet të ndihmojnë fëmijët e tyre me të gjitha forcat në këtë detyrë serioze. Gjithashtu, fëmijët, nga ana e tyre, nuk duhet ta ndiejnë të tepërt ndihmën e prindërve, por duhet të përfitojnë sa më shumë nga përvoja e familjeve të tyre. Kjo këshillë është tepër e vlefshme, sidomos për vajzat, që janë nën ndikimin e drejtpërdrejtë të dashurisë. Në ligjin islam leja e babait për vajzën në rast martesë është e detyrueshme, po ashtu, babai nuk duhet ta martojë vajzën e tij pa dëshirën e saj. Pra, përfundimisht, martesë bëhet mbi bazën e dëshirës së vetë çiftit dhe çdo mënyrë tjetër, përveç kësaj, nuk është ligjore dhe e saktë.

Njeriu i Zotit

Njeriu i Zotit është:
i gëzuar pa pirë verë
dhe i ngopur pa ngrënë mish,
i çuditur për gj gjithçka,
i pagjumë, i pabimish

Njeriu i Zotit është vetë mbreti nën orën-dervish:

Është thesari nën rrënoja
s'është' prej dheu, nuk është' prej ere,
s'është' prej zjarri, s'është' prej uji,
është' vetë deti zemërgjerë

Njeriu i Zotit rimon perla kur qielli nuk ka re;

Njeriu i Zotit ka dhjetë hëna,
ka njëqind qiej,
dhe njëmijë diej.

Njeriu i Zotit
bëhet i mësuar
nga libri i jetës;

Njeriu i Zotit
bëhet i mençur
prej së vërtetës.

Riza Lahi

